

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
Inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCLOVENECC

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filiale:
Novo mesto.

Vojno poročilo št. 1152

Močno bombardiranje sovražnega ladjevja

**Dva angleška rušilca potopljena, več
parnikov torpediranih - 6 sovražnih
letal sestreljenih**

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Na srednjem odseku bojišča na Siciliji so
čete osi po srditih bojih izpraznile Caltanissetto
in Enno in zasedle nove postojanke.

Od 10. do 20. julija je bilo uničenih 228
sovražnih tankov in nad 100 poškodovanih, po-
leg tega pa je še mnogo drugih sovražnik iz-
gubil med izkrcavanjem.

Letala našega petega naskakovalnega roja
so izvedla drzen napad na pristanišče Augusta
in težko poškodovale trgovski parnik velike to-
naže in prevoznik parnik. Med bojem je bilo
sestreljenih dvojice sovražnih letal. Tri naša le-
tala se niso vrnila.

Težki nemški bombniki so v noči na 20. ju-
lij napadli pristanišče Malte. Zadelo so prista-
niške naprave in sedem trgovskih parnikov,
od katerih dva je treba smatrati za potopljena.
Nemški motorni torpedniki so na mestu potopili
v vodah Sicilije dva rušilca in 3000 tonski pa-
rnik in torpedirala še trgovski parnik srednje
tonaže: vse edince so se vrnila na oporišče.

Sovražni polci nad Napoli in nad kraje v
Campaniji, Calabrij in Sardiniji so prizadejali
lahno škodo in povzročili malo žrtev. Protiletal-
ske baterije so sestrelile dve letali v Napoliju,
eno blizu Salerno in eno v okolici Decima. (Ca-
gliari).

V Napoliju in v pokrajini so zaradi letal-
skih napadov, omenjenih v današnjem poročilu,
našteli 15 mrtvih in 45 ranjenih.

Boji ob Miusu in srednjem Doncu

**Sovjetski napadi pri Orlu krvavo odbiti — Sovjeti so v času od 5. do
19. julija izgubili 4827 tankov, še več sto tankov pa je uničilo letalstvo
Zajetih je bilo 45.172 ujetnikov — V istem času sestreljenih 2444 letal
Odbit izkrcevalni poskus na norveške obale**

Hitlerjev glavni stan, 21. julija. Vrhovno
poveljstvo nemške vojske je objavilo danes na-
slednje poročilo:

Ob Miusu in srednjem Doncu je posku-
sil sovražnik tudi večer z močnimi pehotnimi
in oklepni silami zamen prodreti našo ob-
rambno fronto. Močni sovražni napadi in sunki
so se menjavali z lastnimi protinapadi. Boji se
nadaljujejo.

Tudi v prostoru pri Orlu se težka obramb-
na bitka nadaljuje predvsem vzdolž in sever-
no od mesta. V južnem delu tega odseka so bili
krvavo odbiti na široki fronti podveti sovjetski
napadi; krajevni vdori so bili zaježeni.

Včeraj so uničile naše čete 133 sovjetskih
oklepnih vozil.

V času od 5. do 19. julija je bilo v silovitih
napadalnih in obrambnih bojih zajetih 45.172
ujetnikov, sestreljenih od oddelkov vojske,
oborožene SS in protiletalskega topništva 4827
oklepnih vozil in več nadaljnjih sovjetskih
oklepnih vozil uničenih od oddelkov letalstva.
Razen tega je bilo zajetih ali uničenih 2201
top in 1080 metalcev granat. V istem času je
bilo sestreljenih 2444 sovjetskih letal.

V Črnem morju je potopila nemška
podmornica tovorni parnik z 2000 br. tonami, v
Kronstadtskem zalivu pa so obalne
baterije vojne mornarice zantile požar na ne-
kem vlečilu. Z njegovim uničenjem je raču-
nati.

Pod zaščito goste megle je podvzel sovražnik
v noči na 20. julij z močnimi silami izkrcevalni
poskus ob severni norveški obali pri
Vardöju. V takojšnjem koncentriranem ognju
vseh k obrambi obale nastopivih oddelkov vojske,
voje mornarice in letalstva se je sovražnik
izkrcevalno podjetje popolnoma ponesrečilo. So-
vražnik se je z izgubami v gosti megli umaknil.

V zapadnem odseku siciljskega
bojišča so nemško-italijanske bojne skupine
nemoteno od sovražnika po načrtu izvedle zapo-
vedane pokrete. V vzhodnem odseku so bili šte-
vilni napadi britanskih čet odbiti in krajevni

Novi italijanski poslanik v Švici izročil poverilnice

Bern, 21. julija. AS. Včeraj je novi italijanski
poslanik v Švici grof Magistrati predložil svoje
poverilnice švicarskemu zveznemu svetu. Grof
Magistrati je spremljal načelnik švicarskega
protokola in vsi civilni in vojaški člani kraljevega
poslanstva. V svoji poslanici je poslanik pod-
črtal prijateljske vezi, ki vežejo Italijo in Švico
ter je poudaril okolščine, v katerih danes Švica
tako zelo bolj kot kdaj poprej opravlja človečansko
delo. S svojim poslanstvom je v središču Evro-
pe in to njeno poslanstvo je izredno pomembno
in značilno.

V svojem odgovoru je zvezni svet poudaril,
da so prisrčne vezi prijateljstva med obema dr-
žavama zelo učinkovite in je zlasti omenil večno
funkcijo italijanske civilizacije, čigar duhovna
lastnina pripada vsem človeštvu. Na koncu je
podčrtal sodelovanje, ki danes obstaja med Švico
in Italijo za vedno večjo človečansko vzajemnost
v sedanjem trenutku.

Berlin, 21. julija. AS. »Deutsche Allgemeine
Zeitung« objavila lepo fotografijo o baziliki
sv. Lovrenca. Slika je objavljena v sredini li-
sta pod naslovom čez tri kolone, ki se glasi:
»Se en zločin sovražnega hinavstva. Naslovu
sledi dolg članek o terorističnem napadu an-
gloskih letal na Rim. Če bi kdo pred tremi
leti pisal, da bodo blazna razdejavanja dosegla
tak višek, tedaj bi ga proglasili za blaznega.
Na žalost pa smo danes pred to najžalostnejšo
stvarnostjo. Ameriški in angleški letalci nad-
ljujejo svojo vojno proti katedralam in dose-
daj so bile žrtve stolnica v Kölnu in mnogo
cerkva v Italiji in v Nemčiji, tokrat pa so si

proti bazilikam tega mesta. Ti hinavci pa sedaj
govore, da so hoteli zadeti samo vojaške cilje,
pa se je še enkrat izkazalo, da je to podla laž.

Berlin, 21. julija. AS. Nemški listi se še ve-
dno vprašujejo, kako morejo Angleži in Ameri-
kanci trditi, da so v Rimu hoteli bombardirati
samo vojaške cilje, pa so zadelo katedralo in
baziliko sv. Lovrenca. Prav tako bombardirajo
cerkve v Italiji in v Nemčiji. Sovražniku pa ne
gre toliko za to, da bi zadel vojaške cilje, am-
pak da bi sejal strah med prebivalstvom, ubija-
joč žene in otroke.

Bern, 21. julija. AS. Švicarski tisk obsežno
komentira letalski napad na Rim. List »Gazette

Duce in Hitler sta se sestala v Sev. Italiji

**Rim, 21. julija. (Stefani.) Včeraj sta se v nekem mestu Sev. Italije
sešla Duce in Hitler. Razpravljala sta o vprašanjih vojaškega značaja.**

upali zadeti središče krščanstva, ki hrani toliko
umetnostnih in duhovnih zakladov, ki so last
vsega civiliziranega človeštva. Ta zločin prese-
ga vse, kar sta dosedaj zagrešila Churchill in
Roosevelt. Sicer pa je to pojav vojne, ki ga je
porodilo židovstvo proti krščanstvu in sedaj že
ni nobene razlike več med boljševiki in demo-
krati. Amerikanci sili v boj proti Evropi tudi
sovražno proti duhovni superiornosti Evrope.
Rim, mati tisočletne civilizacije je za vse ble-
steč simbol in gospodje v Beli hiši niso našli
ničesar drugega kot to, da so poslali letalce

de Lausanne poudarja, da je bombardiranje
Rima zadelo življenjsko središče naše civiliz-
acije in piše, da vsi duhovi, ki so nad materijo,
s skrbjo spremljajo bombardiranje mesta, či-
gar uničenje bi bilo kakor simbol naše civili-
zacije, ki so jo rodovi podedovali na zemlji sta-
re Evrope.

List »Suisse« piše, da je bombardiranje Rima
zmanjšanje moralnih vrednot spriču neiz-
bežnih nujnosti vojskovanja.

»Corriere del Ticino« piše, da je bombar-
diranje v visoke velike kakor ga izvajajo Ame-
rikanci pač zadosten dokaz, da je bilo bom-
bardiranje Rima določeno za to, da seje raz-
dejanje med zakladi umetnosti in civilizacije.
Bombardiranje Rima spada v okvir ofenzive
proti morali naroda, da bi ga zadelo v srce v
njegovih svetilnicah. Bombardiranje Rima je ža-
lostno poglavlje Italije, toda narod je odločen
prestati preizkušnjo do skrajnosti.

Kopenhagen, 21. julija. AS. Bombardiranje
Rima je napravilo velik vtis na Danskem in
krajevni tisk popisuje obsežno ta bombardira-
nja v posebnih brzojavkah iz Rima, v katerih
podčrtava moško obnašanje rimskega prebival-
stva nasproti silovitosti sovražne jeze. Dnevni-
ki objavljajo dolge članke s slikami o italijan-
skih krajih in zakladih umetnosti, last svetov-
ne kulture, ki pa so bili barbarsko zadeti od
bomb Angležev in Amerikancev.

Helsinki, 21. julija. AS. Finske radijske po-
staje in finski tisk obsežno komentirajo bombar-
diranje Rima. Finske radijske postaje objavljajo
italijanska poročila o tem, kako je sovražno le-
talstvo razdejalo baziliko sv. Lovrenca in poko-
pališče Verano ter ljudske predele mesta Tibor-
tino in Prentestino, vseučiliško mesto in polikli-
niko. Finski radio je podčrtal obisk sv. očeta
razvalinam sv. Lovrenca ter obiske Kralja in Ce-
sarja in Kraljice in Cesarice.

Carigrad, 21. julija. AS. Novica o bombardi-
ranju Rima je napravila izreden vtis na vso Tur-

Zavezniške obljube Siciliji — sama prevara

Lizbona, 21. jul. AS. Diplomatski dopisnik
»Britanove« v Londonu piše o dogodkih na Si-
ciliji ter pravi, da je boj mnogo bolj trd, kak-
or so Angleži in Amerikanci pričakovali. V ra-
zali so se glede vedenja Sicilijancev, ki so za-
vezniški vojski ne samo nenaklonjeni, marveč
na vse načine pomagajo italijanskim vojakom
ter se v mnogih primerih z njimi vred vojsku-
jejo proti nasprotniku s pogumom in zagre-
nostjo, vredno vsega obznanja. Da bi si pri-
dobili naklonjenost prebivalstva, so zavezniški
ponovno razglasil, da bodo Sicilijo oskrbeli b
živečem v obilju ter z vsemi bojišnimi dobrota-
mi, brž ko bodo čete izkrcane. Čeprav je na-
stopil sam Cordell Hull, da bi s svojo veljavo
potrdil to obljubo, čustva Sicilijancev proti na-
sprotniku niso nič kaj prijazna, kakor so se
zavezniške izkrcevalne čete na lastni koži lah-
ko prepričale, ko so prišle na junjski otok.
Sicer pa so dejstva ponovno dokazala, da An-
gleži in Amerikanci niso mogli izpolniti dane
obljube, kakor je že pri njih navada. Torej je
slo spet za prav debelo laž in prevaro. Zakaj

o izkreani oskrbi ni duha ne sluha. Nasprotno:
zavezniške čete plenijo in zasegajo vse, kar
jim pride v roke ter se prav nič ne menijo za
prebivalstvo, samo da bi prehranili svoje čete.
»Če Angleži in Amerikanci, pravi dopisnik
Britanove, ne morejo oskrbeti niti takega ota-
ka, potem si je lahko misliti, v kakšen položaj
bi zasle velike države, če bi jih zasedli Roose-
veltovi in Churchillovi vojaši.«

Bitka besni na tisoč kilometrov dolgi črti

V Berlinu, 21. julija. Dejstvo, da so Sovjeti
razširili svoje poskuse prodiranja na ves južni
odsek bojišča, napadajoč posebno obrambne
postojanke na Doncu in Miusu, smatrajo tu-
kajšnji vojaški krogi kot odzivanje porazov,
ki jih je sovražnik doživel med Bjelgorodom in
Kurskom.

Ker se v odseku pri Orlu položaj ni spre-
menil, kot so menili Sovjeti, je bilo pričakovati
po izkušnjah v vseh dosedanjih bitkah, da bo
sovražnik iskal kje drugje izhod, in kar je
povsem jasno: na bojišču nasproti črte Bjelgo-
rod—Kursk, to je ob Doncu, z namenom, da bi
tu razvil boje proti nemškim postojankam.

Čeprav je tako sovražnik izgubil sleherno
možnost, da bi presenetil z nenadnim napadom,
je naravno, da je razširjenje bojišča na daljši
črti, napad silovitosti, ki jo je pokazal v zad-
njih 24 urah. Temu pa je takoj odgovorilo nem-
ško poveljstvo z bitko, ki se je začela na 250
kilometrov dolgi fronti od Bjelgoroda do Orla
in se razteza na vse bojišče do Azovskega mor-
ja in Suhiničev, ter tako presega zračno črto
1000 km. Kakor zatrjujejo tukajšnji vojaški
strokovnjaki, je gotovo, da bo znala nemška
razporedba odgovarjati novim obrambnim za-
htevam, ki naj pobijejo sovjetski napad. V
glavno poveljstvo tudi lahko sprejme »materi-
alno bitko« uničujoč sleherno možnost uveljav-
ljanja sovražnega vojnega gradiva, ki se kopiči
tem bolj, čim bolj se razteza bojišče.

To je že razvidno iz poslednjega vojnega
poročila, ki pravi, da je bilo 415 sovjetskih
tankov izločenih iz boja v soboto, kakor tudi

Vladarjevo darilo za žrtve letalskega napada v Rimu

Rim, 21. jul. AS. Vel. Kralj in Cesar je
poslal rimskemu guvernerju znesek 1 milijona
lir, da ga razdeli med potrebne družine v me-
stu, ki so bile ob letalskem napadu prizadete.

čijo in je zelo prizadela italijansko kolonijo. Na
turške kroge je napravil velik vtis obisk papeža
baziliki sv. Lovrenca in mestnim predelom, ki so
jih bombe najbolj prizadejale.

Šanghai, 21. julija. AS. Italijanska kolonija
je z največjim obsojanjem sprejela novico o bar-
barskem bombardiranju Rima. Italijanski krogi
poudarjajo, da bo ta prvi napad na Rim samo po-
večal sovražstvo proti Angležem in Amerikancem
vsega italijanskega ljudstva. Nasilje in razne po-
slianice ne bodo preplabile ali demoralizirale ita-
lijansko ljudstvo, ki je vedno bolj trdno v svoji
želji doseči zmago.

Tokio, 21. julija. AS. Vsi listi obsežno pišejo
o barbarskem napadu na Rim in o obisku pa-
peža baziliki sv. Lovrenca in razdejanem delu
mesta. Listi podčrtavajo, da prebivalstvo v
Rimu s hladnim mirom in s povečanim bojnim
duhom odgovarja sovražni propagandi, katere
krinka človečanstva je sedaj popolnoma od-
padla. Mnogi listi objavljajo sliko bazilike sv.
Lovrenca.

Zagreb, 21. julija. AS. List »Nova Hrvatska«
komentira bombardiranje Rima in objavlja čla-
nek pod naslovom: »Kdo rešuje civilizacijo?«. Svoj
članek zaključuje list z ugotovitvijo, da je
bila Churchillova in Rooseveltova poslanica ita-
lijanskemu ljudstvu lažniva in da danes vsakdo
dobro ve, kdo rešuje evropsko civilizacijo, kdo
pa jo uničuje. Dejstva so danes jasnejša od neka-
terih poslanic.

Knežinja Piemontska na tolažilnih obiskih po Rimu

Rim, 21. jul. AS. Knežinja piemontska je pred-
včerajšnjim takoj odšla v prizadete rimske pre-
dele, se zanimala za prizadete družine in po raz-
nih rimskih bolnišnicah obiskala ranjence. Nesla
jim je svojo tolažilno besedo in pokazala vso svojo
plemenitost. Včeraj popoldne se je vrnila na nov
obisk v predele, ki so bili cilj sovražnikovega na-
pada in e odšla v krajevno skupino »Aldo Settes«,
kjer je sedež organizacije za prvo pomoč in raz-
mestitev po bombardiranju prizadetih.

Današnji sprejem pri papežu odpovedan

Vatikan, 21. julija. AS. »Osservatore Romano«
objavlja: Zaradi sedanjih okoliščin in da se iz-
ognemo gneči ter dolgi hoji iz kraja v kraj, ki bi
bila nevarna za tiste, kateri bi se hoteli udeležiti
običajnega sprejema pri sv. očetu ob sredah, je ta
sprejem za danes odpovedan.

Prosvetni minister si ogleduje škodo v rimskem vseučiliškem mestu

Rim, 21. julija. AS. Prosvetni minister je v
spremljstvu načelnika pisarne ter glavnega ravnat-
elja za vseučiliški pouk šel v vseučiliško mesto,
da bi se sam prepričal o škodi, ki jo je povzročil
nesrečni nasprotnikov letalski napad na naj-
večjo učno ustanovo. Z rektorjem je obiskal za-
deta poslopja ter dal navodila za preselitev taj-
niških uradov ter za naglo obnovo poslovanja
in dela v znanstvenih zavodih. Minister je rim-
skemu vseučilišču izrekel tovariški pozdrav šole
ter je pohvalil profesorje in študente iz vseučil-
iške milice, ki so se izkazovali med napadom in
po njem.

Pričakovani sovražni napad se je izvršil
na Doncu in na Miusu po popolni pripravi top-
ništva, ki so ga podpirale skupine bombnikov
in bojnih letal. Odpor nemških čet je bil osre-
dotičen v topništvu, ki se je povsem izkazalo.
Po zbiranju sovražnikovih sil v nekaterih pre-
delih, je prišlo tudi do brezpomembnih prodi-
ranj, ki pa so bila takoj zavrnjena s protina-
padi. Pri teh napadih so Sovjeti izgubili mimo
tisočev mrtvih tudi 62 tankov.

Najhujši boji so bili na odseku pri Orlu.
Kljub divjim sovjetskim napadom na jugo-
vzhodnem poboju nemške bojne črte, sovraž-
nik ni mogel doseči nobenih uspehov. Na na-
sprotni strani, to je med Orlom in Suhiniči, je
prišlo le do enega predora, ki pa so ga nemške
sile takoj odbile.

Kakor je znano, je sovražnik razvil svo-
je delovanje tudi na skrajnem južnem odseku
ob kubanskem bojišču, ne da bi dosegel kak
pomembnejši uspeh.

Na severnem bojišču so zlasti ob Ilmenskem
jezeru in pri Leningradu začele delovati nem-
ške topniške postojanke, da bi zavrele gibanje
sovražnih čet, iz česar je slutiti, da bo sovraž-
nik napadel tudi na tem bojišču. (La Stampa)

Pota in cilji Mahatme Gandhija

Indija se prebujala. Sliši glas svojega voditelja, svojega junaka. Uklenjeni orjak se giblje. Nezaslišane stvari se dogajajo, svet se žudi.

Kdo je ta, ki ga posluša 300 milijonsko ljudstvo od Ceylona do Himalaje? Katera beseda je to, ki ima tako moč?

Satyagraha se imenuje ta beseda: odpor brez nasilja.

Kdo je, ki jo izgovarja, da se stresajo tla ogromnega carstva?

Mohandas Karamchand Gandhi — ki ga imenujejo Mahatma: velika duša.

Tako stoji zapisano v starih indijskih knjigah imo Vsevednega:

»Blesteti, Edini, Stvarnik, Mahatma, stanuje v središču ljudstva.

Govori gledajočim, raziskovalcu, modrjšanu. Kdor ga spozna, je nesmrten.«

— — — Evropejec, ki potuje po Indiji, lahko obišče Mahatma Gandhija v njegovi hiši v Ahmedabadu. Hiša ima le dve sobi, odprta je vsakomur. Gandhiji sedi na terasi na blazini na tleh, opasan z belo bombažno tkanino, ki si jo je sam skakal. Pri hladnejšem vremenu si ogrne debelejšo sukneno ogrinjalo preko ramen. Neutrudno vrti vreteno ali snaži sočivje za svoje goste. (Kdor pride popoldne, dobi sočivje z rižem, Gandhiji sam se hrani samo z mlekom in sadjem.) Dela vsak dan od pol petih zjutraj, to je začetek njegovega dneva. Njegove roke ne počivajo niti tedaj, ko govori, ko narekuje, pri nobeni konferenci, na nobenem potovanju. Vozi se preko dežele, posvetuje se s svojimi prijatelji, odgovarja na sprotnikom, ljudstvo ga spremlja — njegovo vreteno potuje z njim: črna skrinjica, okovana z medenino, jeklen drog, vreteno, bombaž, lepe barve staroindijske tkanine. Vijoličasto, oranžno, rdeče, temno modro. Samo khaddar, na roko tkano tkanino, dovoljuje Gandhiji svojemu ljudstvu; vsi morajo preiti in tkati, bogati in revni — tako se bo Indija osvobodila tujega blaga. On sam sveti s svojim zgledom; odklanja vsako utrujenost, njegovo telo zanj ne šteje.

Majhen, suhljast mož, neznan, skoraj grd; temnih oči, ki žare nepopisne dobrote. Tiho obliče, v katero je vtisnjeno potrpljenje in ljubezen. Preprost kot otrok, pohleven tudi do sovražnikov; resničen v vsej notranjosti, ponižen ob vsem čiščenju. Tisoči ga obdajajo, kjer se prikaže; valovi ljubezni in spoštovanja kipe okoli njega. Molče prihajajo, dotaknejo se njegovih nog in molče odhajajo, da napravijo prostor drugim. Njegovi mu brezmerno zaupajo, vladajoči krogi se ničesar ne boje bolj kot njega. Do smrti upehan je po takih sprejemih bolni mož, njegov glas je komaj slišen od slabosti, poln sočutja je vedno za tujo bol. Srečen pa je le v samotni, ko lahko prisluškuje svoji notranjosti, »dubrobnemu tihemu glasu«. (Tako imenuje ono, kar v njem govori.) Komaj ga je zapustila množica, že zapade v globoko razmišljanje.

Tak je Gandhiji zdaj. Kako je tak postal? Kakšna je bila pot? Kaj naj pomenijo njegovi cilji?

Gandhi se je rodil leta 1869 v plemeniti in odlični indijski družini. Ko je za devetnajstimi leti odhajal v Anglijo študirati pravno vedo, je obljubil materi, da se bo vzdiral vina in tudi mesa. Da se ne bo dotaknil nobenega dekleta. Takrat je bil že oženjen od svojega dvajsetega leta po načinu staroindijske navade otroških zakonov. (To navado je pozneje močno izpodbijal. Neizrečeno mnogo hudega morajo večkrat prestati take otroške žene. Izčrpanega telesa rodijo leto za letom, brez vsakršne pažnje in nege. Siromašne so poleg tega še prisiljene k težkemu poljskemu delu. Gandhijeva žena je imela v tem pogledu povsem drugačno usodo. Ljubezen, trajajoča vse življenje, jo je napravila za tovarišico možu; vedno ga je razumela in se udeleževala njegovega mišljenja in dela.)

Kot mlad pravnik se je vrnil Gandhiji v domovino. Svoje življenjsko delo pa je pričel kot odvetnik v Južni Afriki, v Pretoriji, kamor so ga poklicali indijski trgovci.

Takrat je spoznal nesrečo svojega ljudstva. Kakor strela je udarilo vanj: po lepo zavarovani otroški dobi, po letih študija, ko so ga Evropejci imeli za enega svojih. V Južni Afriki je bilo kakih 150.000 Indijcev v gospodarskem tekmovanju kot delavci, naselniki, trgovci. Brezobzirno so jih izpodbijali Evropejci — bela rasa. Zaničevali so vsakega temnopoltega kmetca, podili so jih iz železnice, odstranjali iz gostišč, zasramovali so jih in jih dejansko napadali. Tudi visoko izobraženi Indijci so morali trpeti zaničevanje in zasramovanje, med njimi tudi Gandhiji. Še bolj pa ga je bolela žalostna usoda njegovih rojakov, ki so bili ponižani v drhal brezpravnih, malosrečnih ljudi brez volje. Ker se je čutil z njimi eno, jih je sklenil voditi in jim je moral pomagati. Kakor vsak pravi voditelj je začel to delo od znotraj in pri sebi.

Najprej je hotel spoznati pot, večne zakone pravice in krivde in smisel življenja. Tu se Indijec skoraj dotika krščanske religije. Preučil je Novi zakon. »Prekipevam od sreče,« pravi, »da sem prebral ta čudoviti sistem.« Ko je kmalu našel izdatno okoliščino, jo je končal s Kristusovimi besedami: »Iščite najprej božje kraljestvo

in njegovo pravico in vse drugo vam bo navrženo.«

Alli bi bil Gandhiji povsem našel h krščanstvu, če bi bil živel med kristjani, med pravimi kristjani? Kakšna je bila bela rasa, »kristjanje«, ki jo je spoznal v Evropi?

Da bi nikoli nihče od nas ne rekel tega, kar je rekel Gandhiji o Evropi:

»Evropa ni krščanska, saj molli mamonalne. Če tudi Gandhijeva pot nima krščanske smeri, ima pa vendar podoben smisel. Po njegovi lastni izjavi je našel to pot iz pridige na gori: »Blagor krotkim, ker bodo zemljo posedli.«

Gandhiji je hotel, naj bi njegovo ljudstvo zopet posedlo tisto zemljo, ki jo je posedovalo po svojih očeti. Ako je izbral za to pot krotkosti in pohlevnosti, je storil zato, ker mu ta beseda ni bila obrabljena, brez cene in vrednosti. Satyagraha je imenoval svojo trdo, junako krotkost. Satyagraha — novo geslo za boj. Najbolj nepravilna je evropska predstava te besede »pasivna resistenca. Nič ni pasivnega na Gandhiju — vse je nepopisen razvoj moči, smelost, neuklonljiva volja.

Indijci v Južni Afriki so ubogali svojega voditelja: postali so srčni in pripravljeni na žrtve; zaupanje jih je krepilo. Njihov voditelj je živel vedno to, kar je učil: svojega človeka. Advokat, ki mu je njegova služba prinašala letnih 6000 funtov, je opustil svojo prakso, hotel je postati ubog z ubogimi. Le tako je mogel nadaljevati svoj boj kot človek, ki nima ničesar izgubiti.

Kupil je kos zemlje kot naselbino za uboge in preganjane. Tam je živel z njimi. Od tam je vodil boj proti tlačiteljem: satyagraha: odpor brez boja. Ne samo Indijci, tudi mohamedanci, Kitajci in vsi Azijci v Južni Afriki so se pridružili njegovemu gibanju. Nobenega dela niso več opravljali za gospodujočo državo; niso kupovali nobenih potrebščin v trgovinah, niso plačevali davkov, niso se vozili z železnico. Kmalu so se začela ječe polniti z Gandhijevimi pripadniki, nobeden izmed njih se ni hotel vdati. Toda gibanje je raslo, se razvijalo, četudi so bile ječe premajhne; postalo je neuklonljiva moč. Kdo bi mogel tolikim tisočim močnim možem odreči obdobjanje? — Svet je postal pozoren na nenavadne, tih, pogumen boj. General Smuts, nekdanj Gandhijev največji sovrznik, je stopil na njegovo stran. Uvidevali Angličani so zagovarjali njegovo delo. Nič več ni bilo mogoče ustavljati se tako močnemu javnemu mnenju. Po dvajsetih letih, leta 1914. so izpremenili zakone, ki so tlačili Indijce. Satyagraha je zmaga.

Po vrnitvi Gandhija v domovino je izbruhnila svetovna vojna. Gandhiji je veroval velikim besedam zaveznikov o pravični in potrebni vojni proti barbarom; veroval angleškim obljubam — nova svobodoljubna zakonodaja naj bi bila plačilo za pomoč Indijcev v svetovni vojni.

Med tem časom je porabil Gandhiji vso moč za notranje reforme. Indijsko ljudstvo naj bi bilo zmogljivo in vredno prostosti.

»Ako hočete biti prosti, morate sami dajati prostost.« Gandhiji se je potoeval za vse nesrečne in brezpravne. Strašna je bila usoda indijskih najnižjih slojev — parijev — tako imenovanih »nedotakljivih«. Noben višje stoječi se jih ni smel dotakniti; že njihova senca je očečala. Niso smeli v nobeno stanovanje in v nobeno kuhinjo, ne piti iz javnih vodnjakov. Le malo vodnjakov je bilo odprtih zanje; niti po najbolj umazanih opravkih se niso imeli kje umiti. Njihova usoda se je dedovala iz roda v rod, ena sama veriga sramote, umazanosti in bede. Prej bi moral »nedotakljivi« umreti ob poti, kakor pa bi ga smela obvezati druga kaka kakor njemu enaka.

Kot bridko krivico je občutil Gandhiji indijski zakon. Ne samo otroški zakon, tudi resnično ujetništvo žene. V tesnobi ženskega prostora je preživljala svoje bedno življenje. Zakon spurdah ji je prepovedoval, da bi kdaj koli govorila z drugim možem, celo imena lastnega moža ni smela imenovati. Deklice že v detinski dobi prodajo očete bodomočnemu možu. Belokožje imajo še nekaj cene, temnopolte pa so zelo poceni. Večkrat že od četrtega leta dalje so moževa last, ki jih je plačal in mu morajo služiti. Ako umrje, jih več ne zažgo na grmadi, kot prej, ampak ostanejo pri življenju, a nikoli več ne smejo postati lasti drugega drugega moža.

Bogate deklice so igravke, siromašne pa so nekako vprežno živinče. Le v zagnjenosti nosilnici se sme bogata prikazati na ulici; nikoli ne sme njena negovana, pobarvana in z obročki okrašena noga stopiti na cesto. Nikoli ne sme na delo niti misliti, saj je delo tudi za njenega moža največja sramota. Rajši v nesnagi umrejo kot pa delati. Z beračenjem si obubožance opomore, ako pa je delal, je izobčen iz družbe za vedno.

Po Gandhijevem načelu je posest brez dela tatvina. Neizprosnost se bori proti predsodkom kast. Za nekaj časa je celo prevzel zaničevanje delo cestnega pomočnika. Otoka »nedotakljivca« očeta, malo Shanti, je sprejel za svojega. Kakor on, naj vsak Indijec vsak dan nekaj časa prekor, da ne potrebuje zase, je dolžan za uboge. Tako je uredil svojo najljubšo misel, da vzgoji bogate za pomoč ubogim ob vsakotdni lakoti. (Ob slabih letinah razsaja huda lakota, da izumro cele vasi.)

Ko opravijo žetev, so indijski kmetje štiri me-

Taborišča in kolonija GILLA

Prvo taborjenje graduhrancev v Tivoliju poteka v redu po navodilih zveznega poveljstva. V popolni meri so začeli delovati tudi dnevne kolonije v Šiški, na Rakovniku in pri Kollmanu. Taborišča in kolonije pogosto nadzorujejo funkcijonarji zveznega poveljstva, ki povsod ugotavljajo najpopolnejšo organizacijo raznih služb.

Državno taborjenje za kadete

V državno taborišče za kadete je odpotovalo nekaj oddelkovnih načelnikov pri avangardistih v Ljubljani. Obiskovali bodo usposobitveni tečaj, ki je določen za doseg višje stopnje.

Razstava del v ženskem središču za gospodinjstvo

V ženskem središču za gospodinjstvo je bila organizirana razstava del, ki so jih organiziranka GILLA naredile v XXI letu. Razstavljeno so kroji, perilo in pletenine. Značilne na razstavi so torbice, klobuki, pasovi in čevlji, izdelani po avtarkičnih namelih. Omembo zasluži tudi nekaj del iz hiše opravke: stojala za knjige, za vaze in namizje.

Kuharske vaje so se končale s preskusnim nastopom.

sece brez dela; izkupiček žetve pa so povečini požrli davki, ako jih niso — na robu džungle — uničili divje živali. Le-te ne razbijajo in ne pohodijo samo polja; tiger n. pr. zasleduje človeka tudi iz grmovja, ko ga ob hudi suši tare lakota. V eni sami vasi je tiger uničil 57 ljudi. Postave pa domačinom ne dovoljujejo orožja; tako je vsaka obramba nemogoča.

Domači knezi — radjahs — pa tudi še bolj okrutno iztiskajo predpisane davke kot davčni zakon. Vlada izterjava davke za vojsko in da zida v odličnih delih mest nove stavbe po evropskem načinu. V indijskih predelih mest pa stanujejo delavci v obupnih razmerah; večkrat po več družin stisnjenih v eno sobo.

Vse to se bo izboljšalo, je upal Gandhiji, ko bo Indija po vojni dobila lastno ustavo. Saj je 985.000 Indijcev žrtvovalo življenje za zaveznike.

Konec vojne pa je prinesel strašno razočaranje: obljubljene prostosti Indija ni dobila. Val upornosti je zavrel preko dežele. Drugi, mnogo bolj strastno, razsežneje, neizprosnost se je pričelo Gandhijev gibanje: satyagraha, »čuden, neznan način odpora brez sile. Da je tak način za Indijo edino možen, je Gandhiji dobro vedel. Predobro se je še spominjal groznih posledic upora — sepy — iz leta 1857. Bolj kot uničujočega poraza, ki bi gotovo sledil, se je bal za svoje ljudstvo, da ga bo upijanih kri in sile, ki bi zajeli to pohlevno, potrpežljivo ljudstvo z bogatim notranjim življenjem. Vedel je, da kljub poduhovitosti še lebdí v njem nagon azijske divjosti. Gorje, če se zbudí! Blazno so divjali tedaj — sepy —, pijani krvi.

Satyagraha naj zavre temne moči in naj zmaga z močnejšimi silami. Nepopisno moč nad ljudstvom je zahtevala ta pot od voditelja Indije, železno disciplino od njegovih zvestih.

Uvod v boj je bil 6. april 1919, ko je Gandhiji razglasil »hartale«, t. j. dan miru brez dela za vso Indijo, združen z molitvijo in postom. Slovesna napoved vojne! Prvič so bili vsi razredi edini; združili so se kot bratje, pripravljeni na vsako žrtve in vsako trpljenje.

Nekaj izmed prvih dni tihega upora je bilo v Amritsar postreljenih več sto Indijcev, tudi žena in otrok, pri verski proslavi. Gandhiji se je obvladal in s tem ustavil maševanje svojih pripadnikov. Mohamedanci, nekdanj Gandhijevi nasprotniki, so se zvezali z njim, ker jih je premagala njegova veličina. Cela dežela je bila edina. Tovarne so prenehale z delom, zgradbe so ostale neizpolnjene, trgovine so bile prazne, železnice brez potnikov.

Dolga leta je bil Gandhiji v ječi, prav tako so zapirali vanjo vse, ki so se zbirali okoli njega. Počasi, polagoma se je omajalo javno mnenje.

Leta trpljenja so indijsko ljudstvo napravila veliko; nobena druga moč bi tega ne zmogla. Na vseindijskem kongresu pod Gandhijevim vodstvom so bili tudi »nedotakljivi« sprejeti kot enako vredni bojevniki. Odličniki so radi sprejeli prostovoljno najnižja mesta in najslabše delo, da so tako delili usodo z ubogimi. Bogati predejo za uboge, vsi priznajo »svadhesht«, uporabljanje le domačih izdelkov. Ne da se izmeriti, koliko odpovedi pomeni to v deželi s tako maloštevilnimi pomožnimi viri. Toda Gandhiji je zgled vsaki odpovedi. En dan v tednu popolnoma molči, en dan se vzdrži vsake jedi. Za napake, prestopke v svoji stranki se kaznuje sam s peldnevnim postom (»Moja krivda je, ako moj zgled ni bil dovolj močan!«). V ječi je navdušil paznike s svojo vedro dobroto, s potrpežljivim prenašanjem vseh težav.

Gandhijevi privrženci so svojim ženam dali prostost. Mnogo visoko izobraženih žen je stalo ob strani svojih mož v javnosti za Gandhijevu stvar. Borile so se za prostost svojih sester kot učenke (cholas) velikega vodje.

Andrej Anton:

23

Rako postanem javen delavec

To so nečimerni domisljajci in slabihi, ki niso z ničemer na čistem in ne poznajo drugega, kot le svoje nestalno mnenje. Nikogar ne ljubijo, niti sebe ne vedno in tudi nje nima nihče rad. Iščejo, na koga bi se naslonili, pa so vsakemu v breme. A še težji so tretji, ki »jih usoda tepe« ne da bi le malo hoteli spoznati svoje lastne napake in svojo lastno krivdo. Zmožni so vsem in slehernemu delati krivico, pri tem pa nastopajo kot preganjani in zatirani mučeniki. — Takih ljudi se je treba po najboljši možnosti izogibati.

Previdnost v govorjenju.

Človek mora zaupati. Življenje brez medsebojnega zaupanja je nemogoče. Toda ni v življenju stvari, ki bi bila boljša in ki bi ti mogla več koristiti in te obvarovati mnogih velikih težav — kakor je previdna nezaupljivost.

Moder je, kdor je v govorjenju preudaren, previden, zadržan, ki ne pripoveduje drugega, kar je povedati treba. »Kdor kroti svoje ustnice je svet pameten.« (Preg 10, 19.) Politik se ne sme izgubljati v klepetanju. Naj bo zelo previden in redek s političnimi izjavami. Posebno naj bo oprezen, kadar ima opraviti s tujimi ali domačimi časniki. Niso vsi poštene in si svesti svoje odgovornosti. Že marsikateri politik je imel velike težave zaradi tega, ker je nasproti časnika bil preveč prostodušen in zgovoren. Kadar pa misli, da je potrebno dati politično izjavo, naj bo kratka; brez dolgovernih pojasnil, zakaj je njegovo stališče ravno takšno, zakaj ni drugačno.

Vendar pa naj od onih, ki bi radi od njega kaj več zvedeli in silijo vanj z vprašanji politične narave, ne bo neprijazen ali celo odbijajoč. Mora si znati pomagati in se zogniti zankam, ki so mu večkrat v zvitih vprašanjih nastavljene. Posebno mora paziti, da ne izblebta stvari, ki se tičejo zaupnih državnih poslov, ko bi ga nepremišljena izjava kot javnega delavca za vedno onemogočila. S prijazno besedo, z ljubeznivo kretnjo naj da razumeti, da v tej in tej stvari ne more ali noče govoriti in če je duhoviti, bo znal preokreniti razgovor na drug tir. V tem pogledu je bil velik mojster dr. Korosec. Znal je molčati. Vedno je znal tako odkloniti odgovor, da ni nikogar žalil; z duhoviti domisljaji si je pomagal in je bil s časniki vedno v dobrih odnosih.

Mnogih dobrih stvari ni mogoče izpeljati, ako jih skrbno ne zaviješ v molk in o njih prej sploh ne govoriš. Politiki abcedarji pa vsakemu odkrivajo svoje misli. To je njihova slabost in njihova napaka. Pameten politik pa ve, da je tudi stvari, ki so za javnost, treba povedati le v gotovem času in na gotovem kraju, z gotovim poudarkom in slovesnostjo. Tako imajo tudi globlji učinek.

Politik ne sme nositi ne svojih misli ne svojega srca na krožnik. Javno mnenje ga bo bolj cenilo, če bo vladalo prepričanje, da ima moč vedno katero za bregom in da računa, kakor dober šahist z raznimi možnostmi in različnimi rešitvami v perutih političnih vprašanjih.

Pri ljudeh bo več pridobil z molkom kakor z govorjenjem. Kadar pa govori, naj govori tehtno in le to kar je bilo treba povedati: »Kdor je v svojih besedah zmeren, ta je učen in pameten.« (Preg 17, 27). Z bedaki naj se ne prekeha ne zasebno ne na javnih shodih, kajti pojem ga bodo sovražili (Preg 9, 7-8) zato, ker se bodo čutili od njega osramočeni. Tu velja stara prislovica: če se prepiraš z govnom, boš vedno ostal umazan — vse eno, ali zmagaš ali pa si premagan.

Indijske pisateljice so zastavile svoje pero za Gandhijevu stvar in se niso bale napora. Z zgledom vabi Gandhijeva stranka, dokler ne strne vsega prebivalstva v eno stranko. Največji sovražnik vsemu temu gibanju je sovjetski vpliv in obenem največja nevarnost.

V letu 1935 je Indija dobila novo ustavo; nov korak in velik napredek na poti k svobodi, kar je dosegel Gandhiji s svojim delom...

Prostost seveda ni bila popolna; toda Gandhijev misel so postale velika sila za Indijo. Z iskreno ljubeznijo, z neomajnim zaupanjem visli ljudstvo na njem. Ne boji se ne boja, ne ječe, ne smrti, ker se tudi voditelj tega ne boji. Njegove vesti in naročila prenašajo njegovi zvesti v najoddaljenejša gorska naselja, v samotne doline, do roba pušave. Vsaka vsebuje prav gotovo tudi: obnovev človeka prav iz temelja, v resnici, čistosti in ljubezni. Niso glasne moči vselej tudi zmagovalce. Tihe in globoke morejo preobraziti ljudstva in — ves svet.

Vremenska napoved 22. julija, (četrtek): po močnem deževju z nevihtami se bo čez dan razjasnilo. Hladneje.

23. julija, (petek): večinoma jasno, podnevi vroče.

ZADNJA CARICA

Najmanj, kar je mogoče navesti v njeno opravičilo je, da je v zadnjih letih vladanja bila le delno odgovorna za svoja dejanja. Morda bi mogli podobno opravičilo navesti tudi za gospo Virubovo. Vendar pa ni mogoče zanikati, da je njeno vlogo mogoče soditi zelo strogo. Bila je edina oseba, ki je bila v najožjih stikih s carico in je obenem že od vsega početka poznala temno stran Rasputinovega življenja. Namesto, da bi ji to razkrila, se je na vse načine trudila, da ji je vse zatajila. Carica jo je poslala na romanje skupaj z Rasputinom in celo na njegov dom, da bi se prepričala na lastne oči o svetlosti »božjega človeka« in o svetosti njegovega okolja. Imela je torej nalogo, da poizve o mnenju, ki so ga ljudje imeli o Rasputinu in o njegovem slovesu. Njeno poročilo bi komaj veljalo za potrdilo caričino sodbo. Vedenje gospe Virubove lahko smatramo kot zlorabo zaupanja. Ni samo »skrila carici umazanih dogodkov, katerim je prisostvovala na prvem potovanju z Rasputinom, ampak je zastavila ves svoj vpliv, da bi odstranila vsako sumnjo, ki bi se mogla vzbuditi carici zaradi številnih ovad in opomnih, ki so prihajali od vseh strani, celo s strani najožjih sorodnikov.

Dovolj smo že pojasnili, kako se je vse sorodstvo oddaljilo od carice. Samo njena sestra Elizabeta je ohranila dalj časa precejšen vpliv nanjo. Toda v času ko se je pojavil Rasputin in je gospa Vi-

rubova postala caričina prijateljica, je velika kneginja bila pogreznjena v žalost zaradi soproge smrti. Poleg tega pa je bila zelo zaposlena z ustanavljanjem samostana, v katerega je pozneje tudi sama vstopila. Njena miselnost vznesenost jo je vodila po drugi poti in jo oddaljevala od sestre. Ko je pozneje spoznala v kakšen prepad drvi carica, je bilo že prepozno, da bi se mogla z uspehom boriti proti čaru. Carica se ni zmenila več za njene opomine. Domnevala je, da njena sestra ne razume prave svetlosti. Izjavila je, da duše, ki so zares od Boga izbrane, ne potrebujejo odločne oblike in da jih je mogoče spoznati po drugih znakih. S temi besedami je hotela ošiniti sestro.

Tudi prijateljstvo do obeh črnogorskih princez se je ohladilo. Obe je spodbujala v caričinem srcu Ana Virubova. Njihovi odnosi so se začeli ohlajevati že takoj po poroki kneginje Stane z velikim knezom Nikolajem. Carica si je mnogo prizadevala za sklenitev tega zakona. Ker je kneginja Stana bila vsakinja velikega kneza Petra, njegov brat Nikolaj po predpisih ruske cerkve ni mogel poročiti sestre bratove žene. Zadeva se je precej zavlekla, a končno je Sinoda ustregla carju in ta predpis kar črtala. Poroka se je vršila spomladi leti 1907. Toda ta okoliščina, ki naj bi še bolj utrdila vez med veliko kneginjo in carico, je imela kot posledico ravno nasprotno. Velika kneginja je prezirljivo gledala na Ana Virubovo in se je tudi izrazila nepovoljno o njej. Po drugi strani pa je carica postajala vedno bolj nezaupna do velikega kneza Nikolaja, ko je začela spoznavati dalekosežnost ustavnega proglasa iz leta 1905. Jezila se je na velikega kneza, ker je njegov vpliv na carja takrat bil odločilen. Temu se je pridružil še dejstvo, da je Nikolaj pretrgal svojo odnose do Rasputina, čeprav je v začetku bil med njegovimi najbolj gorečimi obhodovalci. Rasputin se je prevzel zaradi naklonjenosti, ki mu jo je izkazoval knez in obe črnogorski princezi, kakor tudi zaradi rastočega vpliva, ki ga je pridobil na dvoru ter je začel postajati nesramen. Razžalil je kneza, ki ga je

zaradi tega spodil. Razumljivo je, da je to carico neprijetno zadelo. Prijateljstvo se je kmalu ohladilo in se polagoma spremenilo v pravo sovraštvo. Obe princezi, ki sta bili edini caričini prijateljici v carski rodbini, sta zdaj postali njene najhujši sovražnici. Odpor, ki ga je carica čutila do nju, je bil toliko večji, ker je prej bila tako zaupljiva do nju. To nasprotstvo je imelo usodne posledice pozneje med svetovno vojno. Trenutno je posledica bila ta, da se je carica še bolj oddaljila od vsega sorodstva. Gospa Virubova je ostala njena edina prijateljica in zaupnica. Njen vpliv pa je raste iz dneva v dan, in to toliko bolj, ker jo je podpiral Rasputin.

Rasputin je prav kmalu spoznal, kako zelo bi mu mogla koristiti ta ženska, ki mu je bila suženjsko vdana. Postala je njegova posredovalka, po kateri je pošiljal carici svoje napovedi, opozorila, svoje želje. Nadomeščala ga je pri carici in jo vodila, kakor je ona sama hotela, da bi jo vodil božji človek. Sam je le redkokrat prišel na dvor. Čeprav si je carica želela, da bi ga videla čim pogosteje, je vendar tudi kršitev dvorne etikete imela svoje meje. Sicer pa je carica tudi dobro vedela, da bi njegovi obiski ne mogli ostati skriti, ker bi o njih vedelo preveč ljudi. Bilo je mnogo lažje sestajati se z njim v hiši Ana Virubove, v navzočnosti malega števila ljudi, ki so bili z vso dušo vdani Rasputinu. Nesrečna carica, vsa prevzeta od svojih idealnih sanj, se niti malo ni zavedala, kako so jo kompromitirali pred javnostjo ti tajni sestanki in vedno večje prijateljstvo s človekom, o čigar nepoštenem življenju je govorilo že vse mesto, kakor tudi zveza z ženskami, ki so zahajale k Ani Virubovi, med katerimi jih je bilo nekaj, ki so bile na slabem glasu. Carica ni vedela in ni slutila ničesar. Vse, kar se je nanašalo na Rasputina, je zanj bilo spremenjeno. Ker je Rasputin hotel, da naj bo Ana Virubova njegova posredovalka, in celo trdil, da ji bo dal nekoliko svoje čudodelne moči, je carica z veseljem sprejela misel, da si z Anino navzočnostjo zagotovi dobrodojen vpliv, ki je bil tako potreben za zdravje in za življenje njenega ljubljenega otroka.

Male živali – veselje in trud mnogih Ljubljancev

Iz skromnih početkov poskusa združiti in povezati v eno samo skupnost vse rejce malih živali je v današnjih dneh prišlo do močne organizacije, ki res idealno dela in skrbi za čim večji napredek ne samo pri svojih članih, pač pa še bolj pri tistih, ki bodo slej ali prej postali tudi sami rejci malih živali. Že občni zbor društva »Mali gospodar« je prepričevalno dokazal upravičenost obstoja tega društva in nujnost njegovega delovanja; še bolj jasno podoba o tem si lahko ustvarite, če stopite kateri koli dan v društveno poslovalnico: neverjetno ljudi se nabere sleherni dan, vsakdo zaželeno dobi, hkrati pa odnese še mnogo korist-

nih naukov, ki jih more s pridom uporabiti pri svojem ukvarjanju z malimi živalmi. Se pred kratkim se nam je čudno zdelo, če smo opazili koga — starost vsekakor ni odločilna — kako je smukal travo in jo hitro tlačil v košaro ali nahrbtnik; danes je to vsakdanja zadeva in nikomur niti v misel ne pride, da bi v tem videl kaj poniževalnega. Že samo to dejstvo — nabiranje sveže trave in ostalega rastlinja nam lahko pove, da ima dotični doma tako ali tako živalico. Brez dvoma boste mnoge izmed njih videli v poslovalnici »Malega gospodarja«, kjer bodo dvigali njim pripadajočo količino krmil. A številke same nam bodo največ povedale! Danes je v Ljubljani prijavljenih pri društvu »Mali gospodar«:

prašičev	654
koz in ovc	566
kuncev	30.635
perutnine	34.506
golobov	251
mačk	580
psov	449

Razdelitev krmil pa mora biti vsekakor smotno urejena. Zato so male živali razdeljene na enote. Tako n. pr. pet kuncev ali kokoši predstavlja 1 enoto, 2 kzi prav tako eno enoto. Vsaka enota dobi 2 kg krmila. Če pa ima rejec

deset malih živali, dobi krmil za dve enoti, kajti deset malih živali tvori dve enoti, lastniki do dvajset živali so upravičeni zahtevati krmil za tri enote (je 6 kg), nad dvajset pa za štiri enote. Kot krmila dobivajo člani za svoje živali in živalice zdrobljen riž, otuobe, pokvarjeno moko, družstvo samo pa prodaja in nudi svojim članom še domače krmilo, sestavljeno iz kostonjeve moke, detelje in ovsene moke.

Poleti je preskrba živali s krmili kolikor toliko olajšana, ker narava sama veliko doprinese in pomaga, a teže je pozimi. Zato so že sedaj pričeli z akcijo za zimsko krmila, da člani čez zimo ne bodo v zadregi, s čim naj bi »postregli« svojim živalim. Društvo samo je poleg vsega najelo še od družbe »Emona« v Kočevju v najem 200 ha travnikov, na katerih upa dobiti okrog 200 stotov suhega sena. Prav tako je v teku akcija za čim večjo preskrbo s krompirjem, korenjem in podobno hrano. Samo po sebi je razumljivo, da v društvu vstopajo vedno novi člani; s tem se ne samo večja družina rejcev malih živali, ki je itak že zelo velika, pač pa je silna korist v tem, da se vedno novi ljudje strokovno vzgajajo v reji malih živali in da je vedno več srečnih lastnikov živali oskrbljenih res s plemenskimi živalmi in z njimi primerno hrano. S tega vidika je društveno delovanje vredno res pohvale, ostalim, še nevpisanim pa priporočamo vstop v društvo.

Sprevrženi mesianizem

Temeljiti študij komunizma odkrije človeku nesluteno nafrtost in preračunavost. V komunizmu je treba namreč gledati vedno dvojni program: eden je dostopen širšim množicam in velja za nekaj uraden nauk, za uradno ideologijo komunizma. Ta obsega komunistični socialni in gospodarski program, tak, kakršnega pač hoče komunizem naslikati množicam, da bi jih čim bolj pritegnil, dalje idejne osnove, na katerih naj se ta program zgradi. Vse to ima za množico le propaganden znataj. Pod besedo množica niso misljene samo mase izven kroga komunističnih pristavev, temveč tudi komunisti sami, saj ti tudi ne vedo za vse skrivnosti svojega gibanja. Le redkim izbrancem je dana možnost, da so uvedeni v vse skrivnostno in podtalno delovanje te svetovne organizacije. Drugi, resnični program obsega namreč silovito, nesluteno, pretehtano vsebino, ki naj do temelja spremeni tok človeške zgodovine. Ni to kakšen gospodarski, tudi ne socialni, temveč izrazito religiozni, ali bolje rečeno, psevdoreligiozni program, nekaka karikaturna krščanstvo in posebej katoliške Cerkve. Kakor ima krščanstvo zgrajeno vse svojo morale na božjih zapovedih, to je na veri, tako izjavi tudi komunizem svojo novo »moralo« iz lastne religije, ki je religija v snov, materijo. Zakoni, ki jih je dobil iz te svoje religije, pa so tako uničujoči, tako neslutni, da si jih komunizem ne upa prikazati pred širšo množico. Zato jih skriva in jih sporoča le svojim najbolj zanesljivim izbrancem in voditeljem.

Kakšna je ta nova morala, ki je prav za prav bistvo in resnična vsebina komunizma? Ne bi bilo dosti, če bi na splošno rekli, da je to morala materializma, čeprav je komunizem nekako uzakonil materialistični program v obliki dialektičnega materializma. Je nekaj več: je morala borbenega materializma, ki se je postavil nasproti duhovnosti in iz nje izvirajoči stvarnosti na enako stališče »dogmatične intolerance, kakor se je na primer katolicizem postavil nasproti drugim verskim sistemom, zlasti proti brezverstvu. Ni torej to le materialistična praksa, temveč je borba za popolno prevlado te prakse, boj za zatrtje sebi nasprotne ali različenega. Dalje je velika razlika med navadnim materializmom in komunizmom v tem, da komunizem dosledno in nekako znanstveno metodno brska po vseh zakonitostih gole materije, izpeljava ugotovitve v stvarno življenje z vsi brezobzirnostjo in ne glede na duhovno zakonitost, ki materijo obvlada in jo naravnava. Skratka: komunizem oblikuje dosledno in brezobzirno materialistično moralo, istočasno pa skuša uničiti vsak drug moralni sistem, ki bi bil drugačen od njegovega, zlasti pa njemu neposredno nasproten.

Ostane vprašanje, kakšna je ta nova »morala materijes? Po tem je treba namreč presojati sploh naravo komunizma in njegovo pravo vsebino. Najpreprosteje je povedano, da z dosledno izpeljavo materializma, kakor ga v resnici izpeljava komunizem, izvira cela vrsta deliktov, ki jih poznajo kazenski zakoniki vseh časov in vseh krajev. S tem komunizem ne zadeva samo v versko ureditev sodobne krščanske Evrope, temveč sprevača poleg versko-moralnega tudi ves pravni red in mu spodbija osnove. Upravičeno rečemo, da je po tej plati vsebina komunizma zločinska, ker uzakonja pač zahteve, ki so jih juristi vseh časov smatrali za zločinske.

A tu nastane resnična težava: če komunizem uzakonja zločine, mora tudi pač dobro vedeti, da zločini onemogočajo družabno sožitje. In to zanj, ki je kolektivizem in ki mu je družba nad vse, ne more biti indiferentno. Ta težava v resnici obstoji, a le za tistega, ki vidi v komunizmu nekaj samostojnega, edinega, nekaj, za čemer ni več nješar. Toda ali ne tiče za komunizem neke tajne sile, ki so si izbrale to gibanje za orodje svojih načrtov? Tedaj bi bilo razumljivo marsikaj, kar se nam zdi danes protislovno v komunizmu in njegovih stremiljenjih. Komunizem z vsem svojim programom ter z vsemi svojimi voditelji tedaj ne bi bil samemu sebi cilj, temveč le sredstvo genialne, a zločinske skupnosti, sredstvo sprevrženega mesianstva, ki hoče svetu zavladati s pomočjo materije, ki je zatajilo duha in krizalo Besedo, ki se je učlovečila.

»Stari in mladi« za konec v Drami

Pred polnim gledališčem se je snoči zadnjakrat dvignil zastor v letošnji sezoni. Videli smo Medvedove »Stare in mlade«, ki so bili pred dobrim mesecem prvič uprizorjeni. Snočnja predstava je bila precej boljša kot prejšnje, zanimiva pa je bila še posebej zato, ker je igrala Aleno ga. M. Danilova namesto ge. Gabrijelčičeve. Značaji kot je Alena leže tej igralki, zato je tudi ustvarila polnokrvno, razgibano in močno podoba mlade žene. (Sicer je vprašanje, ali je pisatelj zamislil povsem tako podobo, kot režijski.) Dejanje je prav po njeni zaslugi zraslo na nekaterih mestih mnogo više kot pa je bilo pri prejšnjih predstavah. G. Presetnik je namreč kot France svoji tovarišici verno sledil, in so bili zato ti prizori najboljši. Da pa bi se predstava tega domačega dela dvignila do odrskih ustvaritev drugih del, pa ji še mnogo manjka v režiji in igranju.

Razdeljevanje živil v Ljubljani in pokrajini

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino sporoča:

Za nakup racioniranih in kontingentiranih živil v mesecu avgustu 1943-XXI veljajo v Ljubljanski pokrajini sledeča navodila:

A) Mesto Ljubljana

Na odrezke živ. nakaznic, izdanih od Mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani, se lahko nabavi:

1. Navadna živ. nakaznica (rdečkaste barve): na dan: 150 gr kruha ali 124 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke; na mesec: 2000 gr živil za juho (1200 gr riža in 800 gr testenin), 500 gr sladkorja, 200 gr masla, 2 del olja (potrošniki, ki so klali prašiče, dobe samo 1 del olja), 500 gr soli, 200 gr fižola na odrezek »701«, 100 gr paradižnikove mize na odrezek »702«, 100 gr pralnega mila; na teden: (vsako soboto); meso, v količini, ki bo proti določeni proti odvzemu odrezkov »709, 710, 711 in 712«.

2. Dodatna živ. nakaznica SDI (za ročne delavce): na dan: 100 gr kruha ali 82,6 gr krušne moke ali 150 gr koruzne moke.

3. Dodatna živ. nakaznica SDI + II (za težke delavce): na dan: 200 gr kruha ali 165,3 gr krušne moke ali 300 gr koruzne moke; na mesec: 600 gr živil za juho (400 gr riža in 200 gr testenin).

4. Dodatna živ. nakaznica SDI + II + III (za najtežje delavce): na dan: 300 gr kruha ali 248 gr krušne moke ali 450 gr koruzne moke; na mesec: 600 gr živil za juho (400 gr riža in 200 gr testenin).

5. Dodatna živ. nakaznica GMA (za otroke do treh let): na mesec: 1000 gr živil za juho (700 gr

riža in 300 gr testenin), 500 gr sladkorja, 750 gr marmelade (in sicer 500 gr na že določeni odrezek in 250 gr na odrezek »24«).

6. Dodatna živ. nakaznica GMB (za otroke od 3–9 let): na mesec: 500 gr marmelade.

7. Dodatna živ. nakaznica GME (za mladino od 9–18 let): na mesec: 500 gr marmelade.

8. Nakazilo za nabavo marmelade (za osebe, stare nad 65 let): na mesec: 500 gr marmelade.

9. Dodatna živ. nakaznica za kruh za bolnike: na dan: 100 gr kruha ali 82,6 gr krušne moke ali 150 gr koruzne moke.

10. Dodatna živ. nakaznica za meso za bolnike: na dan: 180 gr mesa.

B) Občine v pokrajini

Na odrezke živ. nakaznic, izdanih od ostalih občinskih preskrbovalnih uradov:

1. Navadna živ. nakaznica (zelenkaste barve): na dan: 150 gr kruha ali 124 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke; na mesec: 2000 gr živil za juho (1200 gr riža in 800 gr testenin), 500 gr sladkorja, 200 gr trdih maslač, 2 del olja (potrošniki, ki so klali prašiče dobe samo 1 del), 500 gr soli, 100 gr pralnega mila.

2. Dodatne živ. nakaznice »SDI«, »SDI + II« in »SDI + II + III« — pripadajo isti obroki kakor v mestu Ljubljani.

3. Dodatna živ. nakaznica GMA (za otroke do treh let): na mesec: 1000 gr živil za juho (700 gr riža in 300 gr testenin), 500 gr sladkorja, 500 gr marmelade.

4. Nakazilo za nabavo marmelade (za otroke od 3–9 let): na mesec: 350 gr marmelade.

Gospodarstvo

Najvišje prodajne cene za marmelado

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je na podlagi prošnje trditi »Vitamins«, »Potnik in drugi« in »Malina«, vsi v Ljubljani, od 25. junija 1943-XXI za odobritev zvišanja že odobrene cene za marmelado zaradi višje cene sladkorja, odobril po ugotovitvi, da je zaprosilo utemeljeno, naslednje najvišje prodajne cene za marmelado:

1. V prodaji na debelo, za marmelado I. vrste v posodah po 5 kg 100 kg = 1410.— Lir franco skladišče brez mestne trošarine.

2. V prodaji na drobno 1 kg = 17.10 Lir franco prodajalna vključno vse javne dajatve.

Cene se morajo v smislu odredb čl. 4. naredb od 9. maja 1941-XXI objaviti v prodajnem prostoru.

Prekoračenje teh najvišjih cen se kaznuje po uredbi o cenah v zvezi z naredbom od 26. januarja 1942-XX, št. 8, Sl. list št. 8-42.

Iz zadržnega registra. Pri Vinarski zadrugi z o. j. v Kostanjevici je izbrisan dosedanj član upravnega odbora Ivan Šteh, vpisan pa Janez Sinčič, posestnik v Oštercu. — Zadruga »Učiteljski dom Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Ljubljani«, zadruga z o. j. je spremenila besedilo zadruga v »Učiteljski dom«, zadruga z o. j. v Ljubljani. Izbrisana sta člana upravnega odbora Franc Starman in Ivan Gerdol, vpisana pa sta Josipina Mihelič, upokojena učiteljica, in Fortunat Lampret,

upokojeni učitelj v Ljubljani. — Pri Nabavni in prodajni zadrugi z o. j. Velike Lašče, je bil izbrisan dosedanj pooblaščen uradnik Jože Brodnik, vpisan pa novimenovalni pooblaščen uradnik Ivan Tiselj s pravico sopodpisovanja za zadrugo s še enim članom upravnega odbora.

Sprememba regulacijskega načrta v šempetškem okraju v Ljubljani. Ljubljanski župan objavlja v »Službenem listu« razglas glede spremembe in dopolnitve regulacijskega načrta za naselje med Ilirsko ulico, Sv. Petra cesto, Škofjo ulico in Vidovdan-sko cesto. To spremembo je župan odredil v smislu § 12. gradbenega zakona, ker to zahtevajo važne javne koristi. Načrt in določila za izvajanje sprememb in njih izvršitev bodo v smislu § 9. gradbenega zakona vnovič razglašeni na javni vpogled v uradih mestnega tehničnega oddelka, Nabrežje 20. septembra št. 2, II., soba št. 41, med uradnimi urami za dobo 20 dni, počenši s potekom 15. dneva po objavi tega razglasa v »Službenem listu« (počenši s 1. avgustom). Interesenti lahko vse pripomočke pregledajo in si napravijo prepise načrtov. Pritožbe zoper spremembe morajo predložiti občini najkasneje v 15 dneh po poteku roka za javni vpogled, sicer se ne bodo mogle upoštevati. Pritožba pa je dopustna zgolj zaradi kršenja zakonskih predpisov o postopanju ali zaradi ogrožanja javnih koristi po občini.

O skrivnostih vsemirja, osilni in mogočni vesoljnosti božjega stvarstva vas bo seznanil „SVET“

Naročajte »Slovenca«!

KULTURNI OBZORNIK

Dr. A. Snoj: Jezus Kristus

Kakor smo že na kratko omenili, je prof. dr. Andrej Snoj priredil po štirih evangelistih tako imenovano »evangeljsko harmonijo«, to je strnjeno zgodovino Kristusovega življenja, njegovega delovanja in njegovega nauka. Vsak izmed štirih evangelistov podaja namreč v svojem evangeliju zaključeno sliko o Kristusu, a nobeden od njih ne nudi celotnega pregleda o vseh govorih in dogodkih iz njegovega delovanja. Popolno sliko o Kristusu dobimo, če strnemo vse štiri evangelije, t. j. če vsekakor in časovno razporedimo tisto, kar ima zbir poseamezni evangelist svojega o Kristusu, in kar poročajo o njem vsi štirje skupno ali dva odnosedno trije izmed njih. To je tako imenovano »evangeljska harmonija«. In tako harmonijo je sestavil in jo v pričujoči knjižici podal dr. Andrej Snoj. To je zgodba Kristusovega življenja in delovanja, njegovega nauka in njegovega trpljenja, podana izključno z besedami sv. pisma, a vendar v strogi kronološki zaporednosti. Pojasnila je prireditelj zbral in jih navedel spredaj, le v najtežjih primerih jih navaja pri tekstu pod črto. Opustil je tudi vršično numeriranje, kar gotovo omogoča večjo lahkoto pri branju. Če bi kdo pri tem ugovarjal, češ da delo zaradi tega trpi na znanstveni vrednosti, bi storil to zelo neupravičeno, saj ima delo čisto svoji namen, ki bi ga prenatrpanost s številkami in s citiranjem gotovo če ne preprečevala, pa vsaj zelo ovirala. Tako se nam pa celotna zgodba o Kristusu podaja kot enoten, strnjen zgodovinski prikaz, prijeten za branje in tolažilen za življenje.

Knjižica obsega tri dele: v prvem opisuje prireditelj domovino Jezusa Kristusa ter časovne podatke o njegovem življenju, v drugem življenje samo, v tretjem pa podaja zapovrstni pregled vseh dogodkov po posameznih evangelistih, tako da moremo poideine dogodke in mesta s pomočjo tega pregleda uporabljati tudi za citiranje.

S prvega dela je treba omeniti vprašanje o letnici rojstva Jezusa Kristusa. Zlasti dva zgodovinska dogodka: Herodova smrt in popisovanje palestinskega prebivalstva, ki ga je po naročilu cesarja Avgusta vodil cesarski namestnik Kvirinij, nam osvetljuje vprašanje, kdaj se je prav za prav Jezus Kristus rodil. Letnica, ki se je uveljavila v šestem stoletju — takrat so namreč uveljavili štetje let od Kristusovega rojstva — ni točna. Kristus se je v resnici rodil vsaj šest let pred začetkom sedanjega štetja. Novo štetje in tudi izhodno točko tega štetja je uveljavil I. 525. menih Dionizij Mali, ki je izračunal, da se je Kristus rodil I. 754 od ustanovitve Rima. A pri tem se je Dionizij zmotil za nekaj let. Zmota se pozneje seveda ni dala več popraviti in bo morala pač ostati. Tudi je zanimivo vprašanje, koliko let star je Kristus umrl, kdaj je začel svoje javno delovanje in koliko časa ga je vršil. Najverjetneje je, da je umrl 7. aprila leta 30, star približno 36 let, potem ko je deloval javno vsaj dve leti in tri mesece, ali kar je verjetneje, tri leta.

S pričujočo evangeljsko harmonijo je dr. Andrej Snoj zelo obogatil našo svetopisemsko literaturo. Knjižica je prva te vrste v slovenski književnosti in zato zasluži vso pozornost zlasti, ker je izšla iz rok priznanega strokovnjaka, ki se tako neumorno in plodovito udeležuje na bibličnem področju. Izdaja knjižice ima več oblik, da lahko bralec izbira: je navadna izdaja (broš. L. 12), vezana v platno (L. 24), iz-

daja na boljšem papirju vezana v pegamoid z barvno obrezo (L. 27), z zlato obrezo (L. 57) ter imitacija usnja z zlato obrezo (L. 42).

Nova eksotična povest v prevodu

V Slovenčevi knjižnici (zv. 56) je izšla povest Jacka Londona: Pustolovka v prevodu Vinka Gaberskega. Tako smo v kratkem času dobili dve Londonovi povesti približno iz istega področja v Tihem oceanu, iz Salomonskih otokov, ki sedaj spriču vzhodne vojske stopajo v osredje našega zanimanja. »Dobra knjiga« je izdala povest o psu »Jervy« iz otokov, Slovenceva pa zdaj »Pustolovko«. Godi se na otoku Guadalcanaru med avstralskimi otočji ter ima prav tako za motiv navačenje črncev z ladjami med otočji, strahovanje črncev ter ustvarjanje ameriških farm sredi ljudozrcer. V bistvu pa gre tu za ameriško pustolovko Joana Lackland, ki s svojim denarjem pride na to samotno otočje, da bi se uveljavila v borbi proti ljudozrcer ter si ustvarila sredi med njimi farmo. Zeljna je doživeti, toda ne ljubezenskih, temveč junaških, kajti ona je tip moderne Amerikanke, ki noče biti povsod le ženska, temveč popolnoma enaka moškemu v boju za novo civilizacijo. Tako pride na imenovani otok, kjer mora nasilno pristati, in kjer ima svojo farmo David Sheldon, kateremu je prav tisti dan umrl »kompanjone«, pa tudi sam leži bolan na epidemiji, ki mu redči vrste delavcev-črncev. Joana ostane pri njem proti njegovi volji, kajti on ji odsvetuje biti tu, kjer na vsakem oglu preži na belega človeka smrtna nevarnost, razbojniki in lovci na glave, pa tudi upor domačih črncev. Toda Joane, ki je »deklica z deško dušo« vztraja na farmi ter s svojim denarjem vstopi celo kot družabnik v pod-

jetje. Kot moški kroti črnce, kupuje ladjo, s katero hoče kot pravi kapitan novaciti po otokih. David pa ji brani, kajti v njem se budi ljubezen in bi jo rajši imel za ženo, kar ona odločno odbija. Zanj ne eksistira srce in ljubezen, to so ženske muhe, ona pa hoče biti možak, v vsem enakovreden z moškim. In tudi je. In kot tak se izkaže v boju s tihotapci, v prepisu s črnci, katere s svojim nastopom tudi v najbolj kočljivih trenutkih ukroiti, čeprav v smrtni nevarnosti. Rešuje nasledjo ladjo, ki so jo vsi imeli za izgubljeno. Končno se odpravi celo v goščavo nad lovcem na glave, katere premagajo in odkrijejo celo ognjišče posušenih lobanj belecev. Take prizore imamo tudi v »Jery« iz otokov. Med tem pa med Davidom Shedom in brodolomcem Tudorom, ki se strastno zaljubi v Joano, pride do zelo pustolovskega in »modernega« dvoboja, ki ga Tudor izzove, pa ga David zaradi iskrene ljubezni do Joane sprejme, toda usmiljeno noče ubiti smrtnosovražkega ga tekmeča. Ko Joana to vidi, spozna njegovo ljubezen, doživela je svoj pustolovski roman, ter se vdala — ženskemu sreću. Konča se ta »roman« s poroko in pustolovka, ki se je doslej izživela kot »pravi moški« ter dosegla izredne zmage v nevarnostih tega otočja, bo odslej živela kot ženska: njena hladnost se je spremenila v toпло ljubezen. Amerikanska težnja po eksotičnosti se je še celo zaključila romantično, kar godi preveč od civilizacije nasilenemu bralcu.

Tako se ta povest pridružuje podobnim, povprečnim Londonovim avanturističnim in eksotičnim povestim, ki so dobre za odih, pa tudi za spoznavanje kulturnih razmer na ljudozrskih otokih, kjer se dotikata prakultura in ameriška civilizacija XX. stoletja.

Prevel je povest Vinka Gabrskega, opremil pa Janez Trpin.

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 22. malega srpana: Mar. Magdalena, spokornica; Menelej, vdova.
Petek, 23. malega srpana: Apolinar, škof in mučenec; Liborij, škof; Romula, devica.

Zgodovinski paberki

22. malega srpana:

I. 711., so Arabci premagali Zahodne Gote pri Xerez de la Frontera. V državi Zahodnih Gotov, — obsegala je Pirenejski polotok — so se začela različna ljudstva polagoma stapljati v enotni narod, odkar je kralj Rekared prestopil iz arianizma v katolicizem (586.) in proglasil katoliško cerkev, ki je združevala romanske elemente, za državno cerkev. Cerkev je postala glavna opora države, škojke najplivnejši kraljevi svetovalci. Pri tem se je tu ohranilo daleko več od antične kulture kot v Italiji ali Galiji; spisi Izidorja iz Seville († 633.) so postali temelj znanja naslednjih stoletij. Sredi sedmega stoletja je izginila pravna razlika med Goti in Romani, vsi naj bi tvorili enoten narod — Spance. Vendar s tem notranji boji, tako značilni v začetkih mladih germanskih držav, niso prenehali. Prav leta 710., ko so Arabci osvojili zadnji košček Severne Afrike, je znova divjal boj za krono. Roderih je vrgele s prestola kralja Vitico. Premagana stranka je prosila pomoči Muso, arabskega upravitelja v Severni Afriki, ki je pomoč seveda obljubil. Po njegovem nalogu je leta 711. pristal Tarik v zalivu pri Algeirasu, tam, kjer skalni rt še danes nosi njegovo ime — Djebel Tarik, Gibraltar. Takoj se je pokazala arabska vojaška premoč. Ob jezeru La Janda pri reki Salado je bil kralj Roderih premagan, — bitko imenujemo običajno po Xerez de la Frontera — Tarik je naglo prodiral, celo velika mesta kot Sevilla in Cordova so se vdajala brez boja, vendar še ni mislil na osvojitve. Ko pa se je ta izkazala za tako lahko, je prišel naslednjega leta sam Musa s močno vojsko v Spanijo. Med stalnimi boji, v katerih je Roderih padel, so Arabci zasedali provinco za provinco, osvajali mesto za mestom, Goti pa so se pred premočjo zatekli v asturijske in pirenejske gore. V nekaj letih je bila vsa Spanija arabska. Ljudstvo se je mirno podvrglo, samo cerkev je izgubila svoj ugled in posest, sicer pa se v začetku ni nič spremenilo, narod je pod novimi oblastniki ohranil jezik in vero. Spanija je ohranila sicer dalje svojo rimsko kulturo in je bila v tem še vedno pred sosedji, toda Arabci so gospodarili na Pirenejskem polotoku nad pol tisočletja in šele krajem 15. stoletja je moral zadnji cstenek nekdanjih osvajalcev priznati oblast krščanskega vladarja.

L. 1888., so kupili Angleži od egiptovskega podkralja njegov del delnic Sueškega prekopu, ki so ga dvajset let prej zgradili Francozi.

O skrivnostih vsemirja,
 o silni in mogočni resolj-
 nosti božjega stvarstva,
 vas bo seznanil „SVET“

Osebnostne novice

— Na uradnih komisijah v Ljubljani so bile diplomirane pod predsedstvom prosvetnega inspektorja dr. Žitnika kandidatije: Bajc Darinka, Balant Franciška, Bohinc Alojzija, Brudar Marija, Butscher Charlotte, Gorkič Milena, Grabar Marija, Jelencar Bronislava, Korenčan Cirila, Križnik Terezija, Markež Marija, Mohorčič Ana, Mrak Franciška, Šifrer Marija, Štrukelj Pavla, Verhovc Marija.

Stalno na zalogi

knjige „Slovenčeve knjižnice“
 Peterlin Alojzij, trafikar, Vel. Lašče

— V torek 31. stopinj Celzija, že v ponedeljek je bila huda vročina, ki se je v torek še stopnjevala in dosegla temperaturni maksimum +31° C. Vse se je hitelo hladiti v Ljubljano. Vroči dnevi so dobrodošli raznemu rastlinju in mnogi pridelek hitreje dozorevajo, to se zlasti pozna na paradiznikih in pri fižolu. V sredo jutraj je bilo duhumorno soparno. V sredo jutranji minimum +15,8° C. Barometer se počasi dviga in je v sredo dosegel stanje 759,7 mm. V sredo jutraj je bilo jasno, brez megle. Dopoldne pa se je na severovzhodni strani začelo oblačiti, tudi zapadna stran proti Vrhniki je močno zatemnela. Okoli 9.30 je začelo lahno deževati.

— Učence 4. razreda I. drž. ženske realne gimnazije naj se zbere v četrtek, 22. julija v Lichenturnu ob 7 zjutraj. — Razrednik.

— Najlepši spomin — fotografiska povečava, tudi po vsaki stari sliki Foto Bem, Ljubljana, Wolfova 6.
 — Premog in drva pri trvdri »Gorivo«, Karlovska 8, telef. 34-57, lastnik Lojze Jeranič ml.

O skrivnostih vsemirja,
 o silni in mogočni resolj-
 nosti božjega stvarstva,
 vas bo seznanil „SVET“

— Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani. Učenci in učence, ki žele v šolskem letu 1943-44 vstopiti v I. ali II. razred kot novinci ali ponavljalci, se morajo zglasiti pri ravnateljstvu v teku meseca avgusta. Ravnateljstvo sprejema prijave vsak delavnik med 9 in 11. Prijaviti se je treba v spremstvu staršev ali skrbnikov in predložiti prijavo, ki jo dobe pri šolskem slugu, in vse drugo, kakor je objavljeno na razglasni deski. — V I. razred se sprejemajo tisti, ki so napravili završni izpit na meščanski šoli ali nižji tečajni izpit na gimnaziji po dovršenem IV. razredu. Vprašanje, če se bodo sprejemali tudi tisti, ki so opravili nižji tečajni izpit po dovršenem III. gim. razredu, bo rešila šolska oblast in bo rešitev objavljena v dnevnem časopisu. — V II. razred se sprejemajo tisti, ki so dovršili I. razred dvorazredne trgovske šole.

Stalno na zalogi

knjige „Slovenčeve knjižnice“
 Peterlin Alojzij, trafikar, Vel. Lašče

— Domača godovna darila »Nase« Ančkam, Metam, Lenkam, Jakatom nudi Klein, Wolfova ulica.

— Nesreče na deželi. V Št. Juriju pri Grosupljem se je poškodoval pri padcu 16-letni posetnik sin France Škrjanc. Hude poškodbe ima po obrazu. — V Vevčah je bil zapostavljen pri razkladanju hlobov 59-letni delavec Stefan Jančič. Debel hlobov mu je padel na desno nogo in mu jo zmečkal. — V Logu pri Brezovici si je poškodoval levo nogo 19-letni delavec France Smole. Vsi ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Stalno na zalogi

knjige „Slovenčeve knjižnice“
 Peterlin Alojzij, trafikar, Vel. Lašče

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Smrtna kosa. V Vodicah sta umrli Marija Rozman in Marijana Knez, v Bukovici pa Marija Kranjc. V Trzinu so umrli Matilda Ahacičeva, Jožefa Dergan in Marijana Pretnar.

Poroke. Poročili so se: Mihael Špenko s Marjano Vrtičnikovo, oba iz Bukovce, Jožef Knaflj s Franciško Ercetovo, Alojzij Jeraj s Brigito Jančič, in Franc Nastran s Marijo Križajcovo, vsi iz Vodice. V Trzinu so se pa poročili: Janez Kerč s Ivano Jagodičovo, Jožef Aljančič s Antonijo Šturmovo in Adolf Prešeren s Terezijo Kronerjevo, vsi iz Trzina.

Vajeniški dom v Velikovem. Bivši finančni urad v Velikovu bo občina preuredila na svoje stroške za vajeniški dom. To bo prvi vajeniški dom na Koroškem.

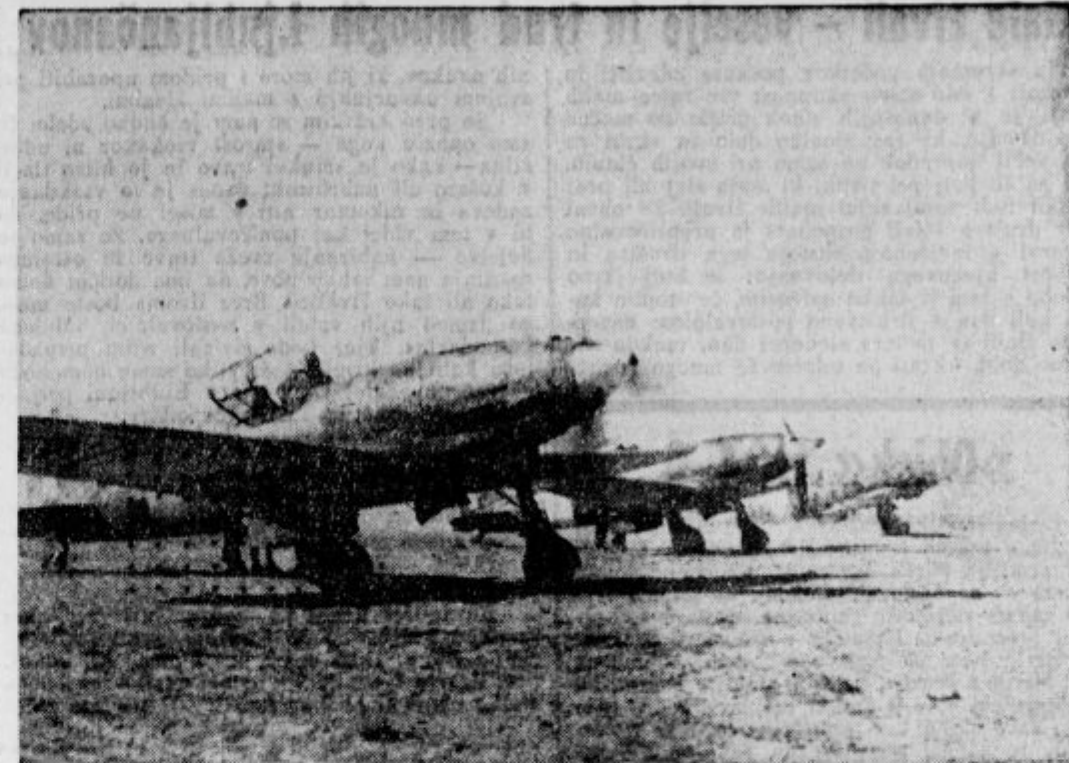
Zdravnik Med. univ. dr. Stanko Pušenjak se je vrnil v Cerkljevo in zopet redno ordinira

S Spodnjega Štajerskega

V Slovenjem gradu so imeli na glavni šoli šolski teden z razstavo šolskih izdelkov. Razstava je pokazala poleg pridnosti tudi iznajdljiv duh učencev.

Štajerski šahovski prvak Lešnik na nemškem šahovskem prvenstvu. Od 15. do 29. avgusta 1943. bodo na Dunaju šahovske tekme za prvenstvo Nemčije. Tekmovanja se bo udeležilo okrog 16 šahovskih mojstrov, med njimi tudi štajerski šahovski prvak Lešnik.

Taborišča za vzgojitelje. Na koncu šolskega leta so bila v vseh okrožjih in Spodnjem Štajerskem taborišča za vzgojitelje in vzgojiteljice. Za severni del Maribora se je 60 učnih moči zbralo v

Italijanski lovci so v zadnjih dneh dosegli sijajne uspehe. Na sliki vidimo nekaj italijanskih lovcev, ki so pripravljeni, da odlete nad sovražnika.

Nabirajmo sadne pečke za ptice

Finski docent Hugo Suolahti v Helsinkih je 1909. objavil 540 strani debelo razpravo o nemških imenih za ptice (Die deutschen Vogelnamen, Teuhner, Strassburg), kjer pravi, da so Slovenci največ uvažali milozvočne ptice v Nemčiji. Tčas so se zatrosli v nemško slovarnik nazivi: Zeisig (čiček), Stieglitz (stehlic), Krinitz = krivokljun, Schnigel (šniegula), kakor še več drugih, ohranjenih le po narečjih. Dokazi za ornitološko zanimanje segajo v 13. stoletje. Izumrlo pa ni še danes.

Naj ljudje kaj radi pomagajo gibkim operjenecem, kadar zagospodari tetka burja, o kateri velja, da »ena muče, ena suče, ena meče«. Vsiljuje pa se vprašanje, ali bodo imeli s čim. Zato jih opozorimo, naj hrenijo in suše vsakovrstne sadne pečke, da bodo mogli klasti na zavetne prostore, oknjake ali krmlilnice, kadar pritise najhujša stiska. »Zimske večeri, dolgi večeri, ko toži in zeha merskarike« bodo priča, kako hrešča drobi raznotere koščice. Njih vsebina — poleti se kri-lati gost ne zmeni kdo ve kaj zanj, saj najde povsod prijetnejših zalogaev — bo pozimi morda rešila to ali ono bitje, namenjeno nam za razvedrilo in korist. Ako bi namreč krlilec rod mahoma izginil, menijo strokovnjaki, bi človeštvo prej ko v desetih letih za lakoto poginilo: žuželke bi nam uničile vse pridelek. Na delo torej, božjih darov leži vse polno okrog! — Aviarus.

kmetijski šoli v Jarenini. Udeleženci so obiskovali predavanja, čas tabora pa so uporabili tudi za petje, ljudske ples, športne tekme in telesno vzgojo.

Otroci na vlakih. Zaradi pomanjkljivega nadzora se nesreče otrok na vlakih vedno bolj množijo. Zato listi opozarjajo starše, naj pazijo, da se otroci ne bodo preveč sklanjali skozi okna in se sukali okrog vagonov.

Iz Hrvaške

Tvornica za predelavo sadja. Sadjarska zadruga v Zgornji Stubiici je sklenila zgraditi sodobno skladišče s tvornico za predelavo sadja. Poslopje je v surovem stanju že pod streho. V skladišče bo lahko zadruga spravila do 50 vagonov svežega sadja, tvornica ga bo pa lahko predelala do 200 vagonov.

Graditev zadrugnih klet. Nekatere hrvaške zadruge so pričele v zadnjem času graditi velike, moderne zadrugne kleti. Tako gradi Vinarsko-sadjarska zadruga v Zlatarju novo zadrugno klet in skladišče, v katerega bo lahko spravila do 12 vagonov svežega sadja, zadruga pri Sv. Križu Zadržetje pa zida moderno zadrugno klet za 6 tisoč hektolitrov vina.

Drobne iz Vinagore. V znanem božjepolnem kraju Vinagora so pričeli pred kratkim graditi vodovod. Delo bodo še to leto končali in bodo tako ljudje prišli do zdrave pitne vode. — Dne 2. julija je bila na Vinagori velika cerkvena slovesnost, pri kateri so sodelovali skoro vsi okoliški župniki. Pri jutranji sv. maši je imel pridigo Alojzij Sunčič iz Sopot, pri deseti pa Miloš Turk iz Desiniča. Slovesno sv. mašo je imel Josip Govedič, župnik iz Orosavlja, procesijo je pa vodil Leopold Kolenc iz Marincev. Velika procesija je bila tudi na praznik Srca Jezusovega. Vodil jo je zopet g. župnik Leopold Kolenc.

Višja strokovna izobrazba v Nemčiji. 25 go-jencev državne srednje gospodarske šole v Križevcih je odpotovalo na večmesečne študijske tečaje v Nemčijo. Na vzorna nemška posestva je odpotovala tudi skupina hrvaške kmečke mladine, ki je imela pred odhodom v Nemčijo še poseben tečaj v Zagrebu.

Nova zadruga. V Zagrebu so ustanovili Osrednjo zadrugo za semenarstvo.

Iz Srbije

Srbski pravoslavni minister na zborovanju v Kragujevcu. Pred dnevi je zopet prišel v Kragujevac srbski pravoslavni minister Bogoljub Kujundžić ter je imel govor pred zbrano množico z ozirom na nekatere nove izgrede odmetnikov v Kruševcu in Arandjelovcu. V svojem govoru je med drugim poudarjal: »Znova sem prišel, da vam odkrito povem, da Srbija mora živeti in da ne sme nikomur na ljubo postati okostnjak. Jaz sam sem živo svarilo človeka, ki se je vrnil iz vojnega ujetništva, kjer je pustil na tisoče in tisoče drugih, katerih vrtnice v domovino je odvisna od tega, če se bo Srbija notranje uredila ali ne. Toda, glej, doma vidim več tisoč nesrečnih Srbov.« V nadaljnjih izjavanjih govornik ostro kritizira vse tiste kroge, ki hujšajo srbsko ljudstvo na odpor in ga s tem spravljajo v nesrečo ter potem dobesedno zopet nadaljuje: »Zavedajte se že enkrat, da vas nobena zmaga ali pa konfederacija ne bo mogla priklicati iz groba, če boste enkrat izgubili življenje. Dogodki v Kruševcu in Arandjelovcu so dokazali, da so še vedno ljudje, ki jim je prav vseeno, če Srbi ostanejo pri življenju, ali pa če se na njihove mrtnice in zapuščene domove naselijo Tatai ali pa črnci. Premislite dobro in ne pozabite tega, da bo srbsko ljudstvo nekoč močno in vredno samo toliko, koliko Srbov bo ostalo pri življenju.«

Srbsko pravoslavno bogoslovje v Nišu. Dne 28. junija so v Nišu odprli srbsko pravoslavno bogoslovje av. Save. Za rektorja je imenovan škof Nektarij, ki je v svojem nastopnem govoru pozival bogoslovce, da se morajo strogo držati šolskega reda in disciplinskih predpisov.

N O V O !

Posebnost v slovenski religiozni literaturi

JEZUS KRISTUS

Po evangelijih priredil
 dr. A. SNOJ
 286 str. n. i.
 Kratko, a popolno življenje Kristusa, sestavljeno po besedah vseh 4 evangelistov. Priročna žepna oblika. Cena navadnih izdaj broš. L 12.—, vezano v platno L 24.—. Izdaja na boljsem papirju vezano v pegamoid s barr. obrezo L 27.—, z zlato obrezo L 37.—, imitacija usnja s zlato obrezo L 42.—

LJUDSKA KNJIGARNA

V LJUBLJANI, PRED SKOPIJO 5

Miklošičeva cesta 5 - Podružnica v Novem mestu

Drobna ljubljanska kronika

Evgen Sajovic razstavlja

Ljubljana, 21. julija.

Akademski slikar Evgen Sajovic si je v vztrajnem in resnem umetniškem delu v naši javnosti pridobil že odličnih sloves, tako, da je vsaka njegova razstava sprejeta pri našem občinstvu s simpatijami. Posebno znan je postal s svojimi ilustracijami Jahnovih knjig »Odrca Marko« in »Trop brez zvoncev«, ki sta izšli v »Slovenčevi knjižnici«. Tudi se je izkazal kot odlični risar. Temeljito pa obvlada zlasti tehnika olja, kar dokazuje na vsaki svoji razstavi, hkrati pa moramo ugotoviti, da se mladi slikar še vedno in uspešno razvija ter se umetniški nivo njegovih slik od razstave do razstave dviga.

Zdaj razstavlja deset platen v izložihi E. Antona Kosa v prehodu nebotičnika. Razstavljenih ima šest odličnih, neznanih in toplotno občutenih evstetnih izložihi ter stiri motive iz Ljubljane, to je iz Bežigrada. Zadnja štiri dela na posređen način rešujejo vprašanje precej zapletene perspektive in bogastva barr. ki ga radi na moderni del mesta. Tudi prijatelji mestnih modernih motivov bodo prišli na svoj račun pri tej razstavi. Občinstvu toplo priporočamo, da si to razstavo ogleda!

Poletni tečaj nemškega jezika v lektoru Nemške akademije v Ljubljani. Nemška akademija, lektorat v Ljubljani priide v mesecu avgustu in septembru tečaje nemškega jezika in sicer en srednji in en višji, oziroma tečaj za konverzajo, če se prijavijo najmanj 6 udeležencev za vsak tečaj. Lekcije — po eno uro — bodo dvakrat tedensko in bo določen urnik v soglasju z udeleženci. Pristopnine so: vpisnina — za nove udeležence — 25 lir, za obisk druge-

sebnega tečaja pa 50 lir. Informacije se do-bijo v tajništvo lektorata v Beethovnovi ul. 14-I., od 26. do 31. julija, dnevno od 10 do 12 in od 16 do 18.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je darovala Vincencijevi konferenci za župnijo Marjinega Oznanjenja v počastitev spomina blagopokojne gospe Bogomile Šušteršič 500 za župnijske uboke. Bog blagoslavlja!

Društvo »Dom slepih« v Ljubljani je darovalo uradništvo mestnega tehničnega oddelka v Ljubljani v počastitev spomina pokojne gospe Glud Terezije 433 mesto v enca na njen grob. Za plemeniti dar se društvo najiskrenee zahvaljuje.

Do 35.000 kg raznega sadja. Ljubljanski trgovci s sadjem na debelo so v ponedeljek prejeli do 35.000 kg raznega sadja, tako v prvi vrsti ringlo, hruške, jabolka in nekaj breskev. Sadja so nato razdelili po primer-nem ključu na razne prodajalce sadja in branjeve. Ljudje so ringlo prav radi kupovali. Tudi v sredo je bilo na trgu mnogo ringloja, ki je bil po 3,50 lir kg. Jabolka so dobra za vkuhanje.

Na živilekem trgu mnogo stročjega fižola in kumar. V sredo je bilo na živilekem trgu mnogo domačega nizkega in tudi visokega stročjega fižola. V prvi vrsti so okoliške kmetice, pa tudi Trnovčanke in Krakovčanke, prodajale v velikih kosarh nizki stročji fižol, ki ga gospodinjje radi kupujejo. Nekatere kmetice pa so pripeljale na trg tudi nekaj visokega stročjega fižola — preklarja. Poleg fižola je vsak dan na trgu vedno več kumar, tako velikih kakor malih za vlaganje. Zadržja so bile po 14 do 16 lir sto kosov. Glavneje solate je bilo na trgu malo. Bila je takoj prodana. Veliko je bilo napredaj zeljnatih glav, dalje ohrova, kolerabe, zelene, korenja in peteršilja. Trg je bil srednje založen in

obiskan. Kor se je začelo pripravljati k navitju, so gospodinjje sila hitela z nakupom in jadrno odhajale s trga. Bil je kmalu skoraj izprazen. Za borovnice je še vedno veliko zanimanje.

Nekaj semenske ajde je Visoki komisar mestnemu gospodarskemu uradu spet dal na razpolago za ljubljanske kmetovalce. Kdor jo želi nasejati, naj pride po nakazilo za ajdo prihodnje dni v mestni kmetijski odsek v Puceljčev ulici št. 2 ter naj s seboj prinese posodeni list in osemno izkaznico. Po tej delitvi semenske ajde ne bo več na razpolago.

Bolniški odsek mestnega preskrbovalnega urada v ponedeljek in torek 26. in 27. t. m. zaradi snajenja prostorov ne bo posloval za stranke.

Gledališče

Opera:

Četrtek, 22. julija ob 19: »Madame Butter-fly«, Red Četrtek.

Petek, 23. julija: Zaprt.

Sobota, 24. julija ob 19: »Mrtni oči«, Red Sreda.

Nedelja, 25. julija ob 19: »Traviata«, Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve, članice beograjske Opere, Izven. Cene od 35 lir navzdol.

Opera:

Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve v Puceljčev ulici »Madame Butterfly«, bo drevi za red Četrtek. Opozorjamo na nastop naše bivše primadone, ki je delovala več let z odličnim uspehom na našem odru in ki ktele Butterfly in Traviato med svoje uspele kreacije. Zasedba partij bo sledeča: Butterfly — Gjurgjenčeva, Suzuki — Golobova, Kate — Sturmova, Pinkerton — Lipušček, Sharpless — Popov, Goro — Rus, Yamadori — Dolničar, bonce — Lupsa, komisar — Gregorin, uradnik — Skabar, mati — Skrljančeva. Dirigent: D. Zebre, režiser: C. Debe-

vec, zborovodja: R. Simoniti, scenograf: A. Foriga.

Ahonorite reda Sreda opozarjamo, da bodo imeli zaradi blaznega sklepa operne sezone predstavo D'Albertove opere »Mrtni oči« izjemoma v soboto. Zadnja predstava za red Sreda bo 25. t. m. v sredo, ko bodo peli »Madame Butterfly« z Gjurgjenčevu v naslovni partiji.

Zaključek operne sezone bo v soboto, 31. julija s Puceljčevu »Madame Butterfly« za red A.

Naznanila

RADIO, Četrtek, 22. julija: 7.30 Operetna glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanski — 12.30 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Pesmi in napevi — 13 Napoved časa, poročila v italijanski — 13 Poročila Vrhovnega poveljstva oboroženih sil v slovenski — 13.25 Prens iz Nemčije — 14 Poročila v italijanski — 14.10 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec, lahka glasba — 15 Poročila v slovenski — 17 Napoved časa, poročila v italijanski — 17.15 Orkester vodi dirigent Angelini — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Politični komentar v slovenski — 20 Napoved časa, poročila v italijanski — 20.20 Simfonistični koncert vodi dirigent Rito Sellvaggi. V odmoru: predavanje v slovenski — 21.30 Pesmi za vse okuse — orkester »Arianna« vodi dirigent Segurini — 22.10 Orkester vodi dirigent Gallino — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Bleiweisova c. 43, mr. Trkocny, ded. Mestni trg 4 in mr. Ustar, Se-lenburgova ul. 7.

Poizvedovanja

Najdena je bila na kopališču na Špiči ura. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi pri Vidru Vitalu, Bleiweisova 17, prek dvorice L. nadst.

Izgubil sem krom-zapestno moško uro Anker »Adalfo« s črnim usnjenim jermenškom, v torek, 20. t. m. od 19.10 do 19.30 na kopališču »Spice«, levi brez Ljubljano. Prosim poštenega najditelja, da jo proti nagradi odda v upravi »Slovenca«.

Najbolj izvirna in najbolj zanimiva knjiga letošnjega leta je

QUO VADIS

ROMAN V SLIKAH

ki bo izšel v začetku avgusta.

Oblika: četr strani »Slovenca« Velikost: 216 strani s 420 slikami na dobrem papirju.

Cena:

Meko v karton vezana 32 lir

Trdo v polplatno vezana 45 lir

Trdo v celo platno vezana na najboljšem papirju 85 lir

(Samo nekaj izvodov)

Čas za prednaročbo (zadostuje dopisnica): do 5. avgusta.

Naročila sprejema: Uredništvo

»SLOVENSKEGA DOMA«

Švica pojde na morje

Vojna je Švico prisilila, da se je morala pridružiti pomorskemu narodu. Zaradi prometnih težav s čezmorskimi državami, so švicarske ladjedelnice dale v promet 6 svojih ladij z nosilnostjo 31.000 ton za preskrbovanje svoje države. Oglasilo se je vprašanje, ali bi bilo tudi po končani vojni koristno za Švico, da bi imela svoje brodovje, saj je pričakovati, da se tudi potem ne bodo povrnile prejšnje razmere. Švicarska prevozna zveza se je izrekla za to, da naj brodovje ostane, ker se boji, da bi imela dežela veliko škodo, če bi se odrekla temu prevoznemu sredstvu. A zveza švicarskih ladjedelnice je opozorila na svobodno konkurenco. Ladjedelnice delajo brez vsake podpore na temelju zasebnega gospodarstva, kar je znak gospodarske rentabilnosti. V smislu domače industrije in prevoznosti je, da ima Švica svoje lastno pomorsko brodovje.

Precej časa bo trajalo, preden bo imelo svetovno ladjevje spet toliko prostora na ladjah, da bo moglo ugoditi vsem potrebam svetovne trgovine. Kar se še posebej tiče švicarskih potreb glede na uvoz in izvoz, je tozadnji strokovnjak opozoril vlado, da sedanje trgovanje in kupčevanje preko švicarske državne meje zadošča le za najnujnejše potrebe in da bo treba v času po vojni kar z največjo naglico poskrbeti za to in ono v deželi. Da bo

moči splošni lakoti po blagu, ki se bo oglasila po vojni, vsaj kolikor toliko zadostiti, je že zdaj v prekomorskih državah nakopičeno razno blago. Toda s švicarskim brodovjem, kolikor ga je zdaj, ne bo moči v enem letu niti tretjine vseh potrebščin kriti. Treba je pomisliti, da bodo tiste grške ladje, ki so zdaj Švici na razpolago, potrebovali po vojni kje drugje. Švica bo morala že zaradi oživitve svoje industrije kot prvo leto po vojni uvoziti iz prekomorskih dežel 2,8 milijona ton surovin in 150.000 ton tekočega goriva.

Da bi sedanje švicarske brodovje zadostilo tem potrebam, bi se moralo jako povečati. Toda za zdaj je moči kupiti le malo ladij in razen tega so pogoji taki, da mora nova ladja po vojni pripadati prodajalcu. Zato je možno le eno, da sami zgradijo nove ladje, kar bi bilo dobro že zato, ker ostanejo tudi po vojni ladje last Švice in bi pospeševale naglico uvoza in izvoza. Gradnja novih ladij pa je zdaj spet težavna zaradi pomanjkanja surovin in traja 18 do 24 mesecev za sleherni večji vozilo, dasi bi za ladijske stroje lahko Švica sama poskrbela. Na podlagi teh možnosti se je Švica že pogajala z inozemskimi ladjedelnicami, ki so pristale na naročila. Tako bo dobila Švica več novih velikih trgovskih ladij in pa posebne ladje za uvoz petroleja in premoga.

Marseillske stiskalnice za olje so se prilagodile vojni

Marseille, v juliju. — Stare, imovite marseillske družine so si pridobile svoje milijonsko premoženje poleg dohodkov od plovbe tudi od stiskalnic za olje, ki jim donosajo že od nekdanj prav obilo dobička. Novembrski dogodki lanskega leta so te stiskalnice najbolj prizadeli, zakaj zasedba severne Afrike pomeni konec uvoza tako zvanih »amerikanskih lešnikov«, ki so iz njih proizvajali olje. Sicer se je tudi v tem primeru izkazalo, da so imeli ljudje »stare rezerve« in so mogle stiskalnice delj časa obratovati, kot bi bile oblasti pričakovale, vendar so zdaj tudi vse te »železne zaloge« do dna izčrpane. K tem skrbem sedanjih časov pa se pridružujejo še skrbi za bodočnost, saj je jako velika možnost in nevarnost, da je bilo povod za marsikako brezposelnost to, ker so anglosaški koncerni, zlasti »Unilever«, imeli sami stiskalnice za to olje v krajih, kjer pridobivajo »amerikanske lešnike«, in bodo tudi posledje preskrbovali svet s tem oljem iz tistih krajev in bo tako Marseille izključen od tega trga. Nekatere tozadevne vesti, prišle iz Casablance in Dakarja, so povzročile mnogo skrbi. Ime »Unilever« je v Marseilleu na slabem glasu. Ta koncern je namreč še pred to vojno privezal nase tri marseillske stiskalnice za olje in je torej najvažnejši proizvajalec olja v Marseilleu.

Doslej se voditelji marseillskih stiskalnic za olje niso dosti belili glave sprito tekmecev v Afriki, češ da je proizvajanje rastlinskega olja iz ameriškanskih lešnikov v Marseilleu mnogo ceneje, ker je dovolj tozadevnih delavcev in naprav ondi, medtem ko v severni in zahodni

Afriki ni ne takih strokovnjakov ne potrebnega pogona na vodo. V Marseilleu proizvajajo 95% olja iz lešnikov, tako da se kljub prevoznim stroškom izplača zopetni uvoz v severno in zahodno Afriko. Zaradi teh in sličnih vzrokov so ravnatelji marseillskih stiskalnic za olje zavrnili ustanovitev stiskalnic v severni in zahodni Afriki. A tako pobudo je v začetku te vojne sprožila danska veletrgovska skupina Petersen, ki ima jako velik vpliv na izvoz ameriškanskih lešnikov, in pa pariška družba Lesieur. Tako so v Dakarju in Casablanci nastale prve oljnarne. Zasedbo severne in zahodne Afrike se je sprožilo vprašanje, če se bodo in koliko se bodo anglosaški koncerni udeležili pri teh načrtih. Nekateri so veliki črnogledi in pravijo, da bo »Unilever« povsem spravil marseillsko trgovino z lešniki podse. Drugi pa spet menijo, da je ta bojazen odveč in da bodo severno in zahodno afriške oljnarne oskrbovale le južnoameriško tržišče, medtem ko bodo marseillske stiskalnice za olje obdržale evropski trg, kar bo vsekakor občutno znižanje dohodkov. Tako so marseillski proizvajalci olja prepričani, da je anglosaška nevarnost za njih proizvodnjo jako velika.

Vendar te skrbi za bodočnost ne ovirajo Marseillece, da si ne bi prikrbovali novih oljnatih sadežev za proizvajanje olja v njih oljnarh. Predvsem si nabavljajo sončnih rož in ogrščice. Francoska agrarna politika je spet uvedla nasade ogrščice in sončnice in ima zlasti od lani velike uspehe. Tako so se marseillske stiskalnice za olje prilagodile vojnim razmeram.

Stroje, ki so potrebni za pridobivanje olja, bodo premestili v pokrajine nasadov sončnic in ogrščice, ker bo proizvodnja tako cenejša in je ondi tudi bolj na varnem sprito latelskih napadov. Novovrstne oljnarne bodo nameščene zlasti v okolici Toulousea, Limogesa, Dijona in Orleansa. Seveda pa zavisli veliko od tega, ali bodo našli za to tudi dovolj praznih in odgovarjajočih tlorisnih ploskev.

Ta prilagoditev novim razmeram je dokaz, da so se znali tudi marseillski oljarji, ki so v njih govorili, da počivajo le na latorikah svojih dedov in očetov, primerno urediti po zahtevah vojnih razmer in da bodo kos tudi težavam, povzročenim po anglosaških oljnarh v Casablanci in Dakarju.

Razumevanje živalske govorice

Mnogi lastniki prov pravijo, da njih ljubljenci razumejo sleherni njihov besedo, oni pa pasjega jezika ne razumejo, dasi ne premore ta govorica več kot kakih 30 glasov. Potem bi morali reči, da so psi bolj bistre glave, kar bi bilo seveda napačno mnenje. Pameten pes pač opazi, če kdo govori o njem, vendar je daleč od tega da bi razumel naše besede. Nasprotno pa utegne marsikdo razumeti jezik svojih varovancev. Sicer nimamo nobenega čarobnega napoja za to, kot v pravljicah, ko kak otrok nenadoma razume govorico ptic, vendar se lahko pogledimo v jezik živali. Razni dompterji ali krotilci zverin poznajo jezik svojih nevarnih ljubljencev. Natančno poznajo glasove, ki hočejo povedati: »Jaz sem lačen« ali »Strašno mi je«, če je moči te občutke, ki so kar preveč človeški, sploh prevesti. Da je moči razumeti živalske glasove, je treba poznati življenje živali, kakaj glasovi so prav tako posredovalci med poedinimi živalmi kakor jezik ljudi. Največ glasov zmorejo tiste živali, ki živijo v skupinah.

Če na kaki gozdni stezi opazimo več metrov dolg spredov potujočih gosenc, tedaj je to najpreprostejša oblika družabnosti. To je prav isti pojav, kot je potovanje zajcev na severu ali kot je jata kobilic ali roj mušic in romanje nekaterih morskih živali. To je prva stopnja nagonskega, skupnega delovanja. Za take pojave se niso potrebni kakšni posebni glasovi za sporazumevanje. Na višji stopnji je družabni pojav živali za kak poseben vzrok, na primer, ko se lastovke ali škorci zberejo, da skupno odletijo, ali pa volkovi, ko gredo skupno na lov. Ko je namen dosežen, pa skupnost spet razpade. Sprito plena se volkovi sprickajo, in škorci gredo po skupnem poletu spet vsak na svoj posel, ne da bi se skupno naselili, kot na primer galebi ali žerjavi. Za družabnost s posebnim namenom so že potrebni glasovi za sporazumevanje. Tako si dajejo volkovi posebna znamenja, ko si drug drugemu seganjajo svoje žrtve. Pri lovu se vede volk kot divja zver mnogo bolj tiho kot pes, ki je domača žival. Pri živalih, ki živijo zmeraj v čredah, opazimo različne svaril-

Ali že več...

... da so na svetu posebna gorska vina, ki prštevanje k njim tudi tista iz vinogradov, ki segajo v Armenijo do 1900 m višine, v Himalaji pa celo do 2700 m?

... da je to izredno dejstvo, da čebelja matiča le malokdaj piti človeka v zvezi z zakoni o ohranitvi rodu?

... da je v januarju v Avstraliji, Čileju, Novi Zelandiji in Argentiniji žetev, ko je pri nas takrat najhujša zima?

... da ima morski volk med vsemi živalmi največ mladičev in da so norveški raziskovalci na severni obali Avstralije dobili samice morskega volka ki so vsebovale po 70 mladičev?

ne glasove, ki so drugačni sprito opozorila, da se nevarnost še le bliža, kot oni, da je nevarnost že tu. Svarila opozorila pa razumejo tudi živali iz drugih skupin. Svarili klic šoje prav dobro razume tudi srna in prav tako dobro pozna lisica smrtni obup zajca. Če, na primer, kaka kolkja začne opozarjati na nevarnost, se koj nehla oglašati pišče, ki je še v jajcu, in koj utihne.

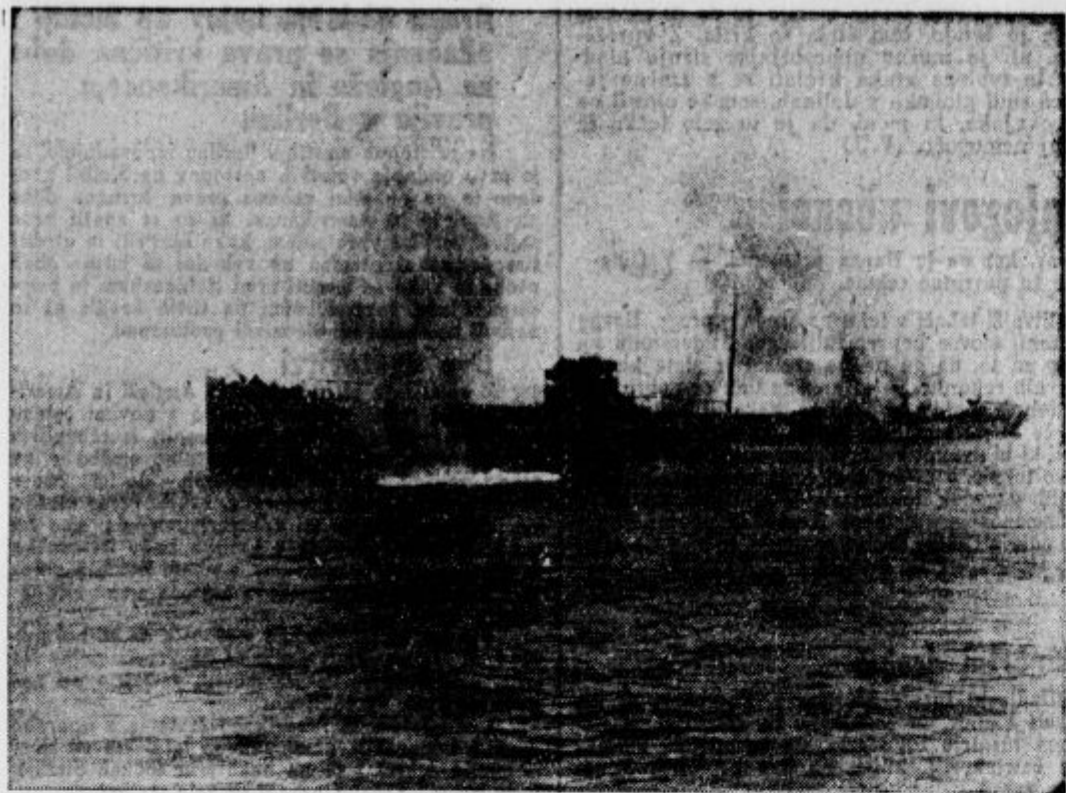
Stevilo glasov, ki jih zmorejo živali, je zelo različno. Piščeta se v enem tednu naučijo osem različnih glasov, odrasle kokoši jih premorejo trinajst, petelini pa celo petnajst. Živali nimajo svojih glasov le za to, da bi se sporazumevale med seboj, ampak so glasovi zmeraj izraz kakkega posebnega »duševnega« stanja, na primer razburjenja ali ugodja. Petelin premore tri različne svarilne klice in prav tako različne klice, ko vabi kokoši, in sleherni teh ima svoj pomen. Celotno renčanje psa ima različen pomen: renči lahko zaradi ugodja, nejevolje ali jeze. Divje živali so bolj molčeče kot domače, zlasti pa zverine. Zato so lovski psi še posebej naučeni, da se na lovu ne smejo oglašati.

Žalostna Strindbergova zgodba

O priliki uprizoritve Strindbergove drame »Neveste s krono« in ljubljanskem gledališču je zanimivo zvedeti, da se je v teh dneh ponesrečila in umrla v Salzburgu Strindbergova vdova, Frida Strindberg, v starosti 71 let. Smrt te vdove nas spominja raznih tragičnih zakonskih zapletitvev v življenju tega velikega švedskega književnika. Rajnica je bila hči avstrijskega dvornega svetnika Uhlja in je bila Strindbergova spoznala kot slikarica v Berlinu. Postala je Strindbergova druga žena in lahko rečemo, da je bil njen zakon pravo pravcato mučeništvo. Mati rajnice, Marija Uhl, ki se je še dolgo po ločitvi zakona svoje hčere dopisovala s svojim zetom, je pred leti objavila v nekem švedskem listu spomine nanj. Iz njih je svet zvedel, da je živčno prenapeti Avgust Strindberg že v poročni noči v Londonu, kjer je bila poroka, radi neutemeljene ljubosumnosti zapustil svojo mlado ženo in se je kar odpeljal k njenim staršem v Mondsee. Ti jako premočni starši in stari starši Strindbergove žene so imeli neskončno potrpljenje z bolezenskimi pojavi v značaju in vedenju Strindberga. Tako je Strindberg kmalu po prvem pobtjanju po nekem prepripi s lastom spet kar nenadoma izginil iz njegove hiše. Ker so bili našli njegov klobuk in palico in sukno na jezerskem bregu, so vsi mislili, da je bolni književnik utonil. Kmalu so tpa zvedeli, da je bil Strindberg zdrav in dobre volje v Salzburgu. Ko se je tudi ta spor poleg, so stari starši njegove žene odstopili mladima zakoncema v svojem gradu v Dornachu pri Greinu kar celo nadstropje. Tu se je Strindberg bavil z alkimijo in je hotel na vsek način delati zlato, da bi sam napolnil svojo, zmeraj prazno blagajno, ki so jo bili doslej širokogrudno polnili starši in stari starši njegove žene. Tu v Dornachu je postala Strindbergova ljubosumnost tako huda, da se je moral sleherni moški odstraniti iz bližine njegove žene in je trpel le starega kočijaža poleg. Domisljal si je tudi, da ga vse preganja in mu vsi ljudje, ki so iz raznih držav prihajali tjakaj na letovanje, strežijo po življenju. Da bi ušel svojim »morilecem«, je imel zmeraj velik kuhinjski nož pri sebi. Visek vseh teh izrednih in čudakih duševnih pojavov pa je bilo to, da se je Strindberg nekoč zaklenil v sobo in se črno oblečen vlegel na mrtvaški oder, ki si ga je bil sam pripeljal. Ko so domači vdrli v sobo, misleč, da je izvršil samomor, jim je dejal, da je umorjen. Ta dogodek je povzročil, da so poklicali zdravnika za živčne bolezni in so spravili Strindberga v neki sanatorij pri Dunaju. Zakon, ki je bil v njem rojen edini otrok, hčerka Kersti, je bil zdaj dokončno ločen. Kot je znano, se je nato Strindberg še v tretje oženil in sicer z neko igralko, a tudi ta zakon se je zaradi Strindbergove živčne razvzanosti razdel.

Ženska ima težje možgane

Odkar smo človeško telo spoznali anatomsko bolj natančno, so se mnogo praznovernih zmot, ki so v srednjem veku še vsi vanje verjeli, umaknili boljšemu epoznanju. Ena teh zmotnih misli, je mnenje, da je ženska že zato manj vredna ko moški, ker so možgani moškega za 120—150 gramov težji. Proti temu so vsilili ugovori, češ da inteligentnega človeka ne smeš presojati po teži možganov, ker sicer nas ne bi prekašal samo slon, ampak tudi konj in vol. Navzlic temu in čeprav se v šolah poučuje, da je finejša zgraja možganov odločilna za delovanje, pa še zmeraj strašijo po knjigah in v življenju besede o »manjvrednih ženskih možganih«. Pri vsem tem pa je to zmotna, ki je nastala iz napačnega dognanja. Če hočemo namreč dobiti zanesljiv pojem o teži, je treba primerjati relativno težo možganov obeh spolov, ne pa absolutne teže. Potem je vsa ta stvar precej drugačna. Če tehtamo moški 62 kg, tehtajo njegovi možgani 1380 gramov. Pri ženski pa, ki tehtajo 54 kg, tehtajo njeni možgani 1250 gr. Če računamo dalje, vidimo, da morajo tehtati možgani ženske, ki je njena telesna teža 50 kg, 1138,5 gr, a možgani moškega z isto telesno težo, tehtajo le 1112,5 gr. Možgani ženske so v primeri z njenim telesom zares težji, dasi so splošno sprito njenega nežnejšega telesa manj obsežni. Če že svet presojamo s tega, tako zgolj materialističnega stališča, nimamo torej prav, da bi presojali žensko, ki vprav v teh časih nosi največje breme življenja in se je čisto izkazala »kot cel mož«, kot manjvredno bitje zaradi teže njenih možganov!

Sovražna petrolejska ladja, ki jo je torpedirala neka italijanska podmornica

Domačija v cvetju

Tomaž Poklukar

Tisto poletje so prihajali Ančkini otroci večkrat na obisk k Andraževim. Radi so jih zadrževali po več dni ali kar za ves teden, saj je bilo pri hiši dovolj mleka in medu, pa surovega masla, sira, kruha in sadja. Pa še nekaj so čutili otroci, zlasti mali Primož: da jih ima stric Matevž nad vse rad.

Starega je ganilo, ko je videl, kakšno veselje ima sin z nečakom. Bil je zdrav in rdečelichen ter naravnost zaverovan v strica Matevža. Lazel je za njim, ko je hodil po česnje, kadar pa je jezdiel k fari po opravkih, ga je jemal seboj in nosil v naročje. Potok je zajezil, da se je lahko z malim kopal, med dvema tepkama je obesil gugalnico. Majdo pa je vsak opoldne vprašal kaj je skuhala vedno lačnemu Primožu.

Tu pa tam ga je vzel na vrt ter mu budil zanimanje za naravo. Vditi ga je od cveta do cveta, ga spraševal po barvah, po vonjavah in mu dopovedoval kakšna imena imajo posamezne vrste cvetnih grmičev. Tudi Jelico je jemal seboj, toda bilo je očitno, da mu je fantek ljubši. Revček je hudo napenjal možgane, saj je komaj ločil rdečo barvo od bele. Tako je delal tudi v sadovnjaku; samo deblo drevesa sta smela otroka pogledati, in že sta

morala ugibati kakšen sad zori v krošnji.

Po očetovsko je vzgajal Matevž svoje male sorodnike k spoznavanju narave; sam bi lahko ločil deblo od debele tudi po tipu, marsikatero drevo pa bi ločil že po samem vonju.

Marsikateri večer jima je prinašal knjige in jima kazal podobe ali pripovedoval pravljice. Ono o Zlatorogu sta poslušala najrajši. Matevž jima je tako živo govoril, da sta se malčeka zdaj smejala, zdaj spet vsa v smelčeh čakala, kaj se bo zgodilo.

Tudi žena je rada prisledla in stara Andraževa sta rada prisluhnila. Majdo je pretreslo, ko je nekoč videla, kako je vzel Primoža v naročje in pripovedoval, kakor da bi govoril samo njemu. Tako bridko je čutila, da pogreša otroka, ki bi mu lahko rekel sin, da jo je zabolelo pri srcu in se je morala urno umakniti v svojo sobo.

Tam ni bilo nikogar, ki bi jo nadlegoval z vprašanji zakaj je žalostna.

Prišel je čas košnje.

Se in še je prihajal Janez k hiši. Pomalem, pomalem in potem vedno bolj sta se z Majdo razumela, dokler se ni razvilo med njima dobro prijateljstvo. Bilo je to v dobi, ko je bil Matevž tu pa tam zaprt vase. Marsikatero skrb je zadržal v svojem srcu

in marsikatero bolečino tudi. Toda mlada žena si je zaželela poleg oseh, ki sedijo vsak dan za javorjevo mizo Andraževih, vsaj malo uživanja, družbe ali človeka, ki bi ji pomenil spremljevalca.

Nekoč je mislil Matevž, da bo imel ženo samo zase, toda že po prvem letu zakona se je prepračil, da bi bilo to preveč sebično, konec koncev pa tudi nenaumno. So stvari, o katerih se pogovarjata samo mož in žena, še več pa je takih, o katerih razpravljata rada tudi z ljudmi, ki živijo v drugih okoliščinah in imajo svoje znanje, svoje izkušnje, svoj značaj.

Če ji pomeni Janezov obisk razvedrilo, naj ga ima, saj ga je potrebnal! Ni tujka med našimi kmetijskimi ljudmi, tudi z njimi se rada kaj pomeni, toda v njej je še en svet, ki jo zanima, Janez pa ji najbrž pomeni ozko brv med življenjem pri nas in med onim, iz katerega je bila iztrgana.

Dvakrat ali trikrat se je zgodilo, da je Matevž ni prišel pozdravit ko se je vrnil z dela ali s poti in je zvedel, da je gospod inženir na obisku.

Zakaj je ni šel pozdravit?

V skritem kotičku srca je čutil trohico užaljenosti, smatral pa je to za svojo slabost. Kaj bi se čutil prizadete, kaj bi lahko zaupam, si je prigovaljal. Najbrž ji pripoveduje o stvarih, ki jo zanimajo. Ne, ne bo jo motil, saj je potrebna sprememba in razvedrila. Ampak nikoli si ni mislil, da se bo tudi Majda razvila v ženo, ki bo potrebovala nekoč poleg moža še koga, ki ji bo zaupni prijatelj.

Toda stvar je v tem: Janez ima

časa na pretek, meni pa ga požirajo opravki, ki jih nikoli ne zmanjka. Morda bi bilo bolj prav, če bi kdaj pa kdaj legel v senco, vzel knjigo v roke in počival. Človeški duh ne trpi izmučenega telesa, to čutim, ko je domisljija kakor potlačena, kadar se mišice izčrpane. Morda tudi izobrazena žena ni vesela utrujenega moža. Njena duša si želi družbe, veselja in užitkov, mi Andraževi pa smo rojeni za delo. Najbrž bi živila lepše, če bi imeli tudi na kmetih osemurni delavnik ali pa če bi bil ostal v mestu. Moje kmetovanje postaja kdaj pa kdaj grenkoto, kar nudi mirno življenje na kmetih.

Minulo bo poletje in potem bom imel spet več časa za svojo življenjsko družico...

Ah, če bi imela otroke, bi bilo vse drugače...

Nekoga večera v juniju pa je bil hudo prizadet. Ko je prišel domov je mislil, da sta Majda in Janez v sobi. Na trati je zagledal njegovo motorno kolo, in to je bilo dovolj, da je zavil pod brajdo, kamor so ga vabile voljanje cvetoče trte. Bil je nenavadno tihi in prijeten večer. V zrel travici je mrgolelo drobno življenje, trte pa so dišale tako opojno kakor da bi hotele slovesno zaključiti pomladansko snovanje narave. V drevju že davno ni bilo več nežnega cvetja; samo lipa je še cvetela, z vej sadnega drevja pa so prijazno gledale zelene glavice sadežev.

Tedaj je zagledal na stezi pod sadovnjakom dvojce oseb, docela blizu

drugo ob drugi. Bila sta Majda in Janez. Vsakomur, ki bi ju tako videl, bi moralo biti jasno, da se nista pomenkovala o vsakdanjih rečeh, pa tudi to, da morajo biti med njima globlje vezi. Ah, in še nekaj je moral videti: da ga je držala za roko, z drugo pa ga je božala po licih. Ko mu je govorila, mu je dolgo gledala v oči. Poznal je te poglede. Tak je bil vtis, da mu je za nekaj, kar ji je razodel, zelo hvaležna. Le kaj je moralo biti?

Matevža je prazor hudo prizadel. Obzirno se je umaknil in odšel z novo doslej neznanu bolečino na drugo stran. Čutil je, da mu je udarila kri v lice in da mu je začelo v nogah drgetati kakor da se ga loteva slabost. Na zemlji očetov je stopal skozi sadovnjak, ki ga je negoval kakor »voj otroski vrtiček« ter se umikal mimo ljubljnih brajd proti gozdu. Umikal se je kakor nekdo, ki ni ničesar zagrešil, vendar je moral proč, da ne bi bil ponizan pred človekom, v katerem nikoli ni videl svojega resnega tekmeča.

Ni si mogel razložiti kaj se je razvilo med njima. In je tudi ni vprašal. Vselej pa je čutil grenkobo, ko se je spomnil na oni junijski večer. Zdelo se mu je, da izgublja nekaj, kar mu je pomenilo vse na svetu. Omajalo se je zaupanje, čeprav v prizoru samem ni bilo kaj tako hudega, in dasiravno se je branil misli, da čuti žena do tega mestnega človeka kaj več kot do prijatelja. Okoliščina pa, da je Janez tako pogosto prihajal na obisk in da je imela ona zanj vselej dovolj časa in dobre volje, ga je zaskrbelo.

Dolina molka

J. Oliver Curwood 38

»Vi mislite... da sem ubila Kedstija« — je rekla s prisiljeno mirnim glasom. — »Prisli ste, da storite zame to, kar sem storila jaz za vas. kajne, Jeems?«

»Da bi se vam oddolžil za to, kar ste mi storili!« — je vzdihnil. — »Tega vam v tisoč letih ne bi mogel povrniti! Ko ste prisli v bolnišnico, ste mi povrnili življenje; prisli ste, ko je slednje upanje v meni umrlo. Mislim, da bom moral tisto noč umreti, toda vi ste me rešili. Ljubi sem vas od tistega trenutka dalje, ko sem vas prvič videl: trdno sem prepričan, da mi je ta ljubezen rešila življenje. Oddolžiti se vam! Nikoli se vam ne bom mogel oddolžiti, nikoli! Mislim, da sem ubil človeka in vendar ste mi prisli na pomoč, pripravljene tudi ubijati, če bi to bilo potrebno! Radi mene! Nisem se izpraševal zakaj ste tako ravnali, toda pripravljene ste bili tudi ubijati. Nocoj sem jaz pripravljen boriti se za vas in ubijati. Nimam časa misliti na Kedstija; le na vas mislim! Tudi če bi ga bili ubili vi, bi pač gotovo imeli tehten razlog za to, toda jaz tega ne verjamem. Ne verjamem. Ne verjamem, da ste ga ubili vi; tega bi s temile vašimi rokami ne mogli storiti!«

Nenadoma je prijel njene nežne roke in jih stisnil za zapestja.

»Te roke ne bi mogle tega storiti« — je zakli-

cel s poudarkom. — »Prisegam pri Bogu, da te roke ne bi mogle tega storiti!«

Deklin obraz je vidno zardel in oči so se ji zasvetile.

»Ali ste res o tem prepričani, Jeems?«

»Da; prav tako, kakor ste vi uverjeni, da nisem jaz ubil Johna Barkleyja. Toda svet je proti nama, proti nama obema in zato morava oba oditi v dolino, o kateri ste mi govorili. Ali me razumete, Marette? Jaz... jaz sem vesel, da je tako.«

Obrnil se je k vratom.

»Ali mislite, da boste v desetih minutah mogli biti pripravljeni za odhod?«

Prikimala je.

»Da, v desetih minutah.«

Hito je odšel iz sobe, šel po stopnicah navzdol, zaklenil glavna vrata in se nato vrnil v svoje skrivališče blizu Maretine sobe. Zavedal se je, da ga je napadla neke vrste blaznost, kajti tragedija, ki se je pred kratkim odigrala v tej hiši, je mogla le blaznega človeka navdajati z velikim veseljem. Kedstijeva smrt ga je v nekem smislu približala Maretti, kajti ona je bila odslej navezana nanj, ker je potrebovala pomoči in zaščite. Najsi je storila kar koli — on jo je ljubil. Čim bolj bosta šla stran od sveta prej mu bo vse povedala in prej se mu bo razjasnila skrivnost, ki jo obdaja.

Kljub tem mislim ga je vendar nekaj skrbelo. Tista kita las, ki je povzročila Kedstijev smrt, je bila Maretina, njeni so bili lasje... toda upal je, da mu bo dekle pojasnilo tudi to res nenavadno okolnost; o tem je bil trdno prepričan. Morda je bil kljub vsem okoliščinam in vsemu videzu nesposoben in nedosedel, toda njegova ljubezen in njegovo zaupanje nista poznali meja. Ne, ona ni ubila Kedstija! Ne, tega ona ni storila, čeprav je

pred nekaj urami mirno rekla, da bi nadzornika ubila, če bi nečesa ne storil!

Zavezal si je čevlje ter vsa živila, ki so bila na mizi zavil v zavoj in jih sprevlil v svoj tornister. Tornister in puško je nato odnesel v pritličje ter nato odšel k vratom Maretine sobe; bila so zaprta. Potrkal je in deklica mu je odgovorila, da še ni nared.

Kakal je. Slušal je, kako je urno hodila po sobi, nato je vse utihnilo. Pet minut pozneje je zopet potrkal. Vrata so se odprla.

Ves začuden je gledal Maretino izpremembo. Umaknila se je z vrat, da bi mogel vstopiti v sobo. Stala je v polnem sijaju svetilkine svetlobe. Na sebi je imela obleko iz temnomodrega blaga, ki se je lepo prilagajala njenemu vitkemu telesu. Krilo ji je segalo nekoliko preko kolen. Na nogah je nosila čevlje iz kariboujevega usnja z visoko peto. Okrog pasu je imela pas z naboji in majhnim samokres. Bila je nenavadno lepa in Kent ni mogel pomisliti na nič drugega kot le na njeno lepoto. Ta obleka je bila narejena za potovanje na sever in Marette bo pogumna šla z njim tja proti severu. Tudi še neko drugo izpremembo je še opazil na njej: lica ji je pobarvala rdečica, oči so se ji bleščale in ustnice so ji bile rdeče. Bledica, strah in groza so izginili z njenega obraza in ne njihovem mestu je videl tisto razburjenje, s katerim gre človek pustolovščinam nasproti.

Na tleh je ležal zavoj, polovico manjši od Kentovega. Dvignil ga je in ugotovil, da je zelo lahek. Privezal ga je k tornistru. Marette pa je med tem časom oblekla plašča ter odšla po stopnicah navzdol. V pritličju ga je počakala, držeč v rokah Kedstijev plašč.

»Morali ga boste obleči« — je rekla in Kentu se je zdelo, da je pri teh besedah rahlo zadrla.

Ko je pomagala Kentu obleči plašč, je na njeno lica zopet stopila rdečica; hotela je še nekaj povedati, vendar se je premislila.

Stoječ pri vratih sta slušala divjanje nevihte, ki je besnela z nezmanjšano silo, kakor da bi jima hotela preprečiti odhod. Kent je ugasnil luč in odprl vrata. Vetrin dež sta jima divje udarila v obraz. Kent je z eno roko pritegnil Maretto k sebi, z drugo pa je zaprl vrata. Zunaj je vladala neprodorna tema, ki ju je ovirala toliko bolj, ker sta prihajala iz razsvetljenega prostora. Hipoma se je močno zablskalo in v svetlobi bliska je videl Maretto; bila je blede in gledala ga je z nekim posebnim izrazom v očeh. Razumel je: ganilo to je njegovo zaupanje in njegova vera vanjo. Ta misel je pomnožila njegove sile. Boril se je proti vetru in dežju; na svojih laktih je čutil njene prste, s katerimi ga je držala. Kakor da bi se bala, da ga bo izgubila v tej strašni temi. Še bolj jo je stisnil k sebi, tako da se je z obrazom dotikal njenih las, ki jih ni pokrivala kapuša.

Jeems. V Bayou-u leži ladjice za naju prav pri koncu steze. Monsieur Fingers jo je ves čas imel pripravljeno.

Kent je zopet blagoslovljal Fingersovo previdnost. Se vedno držeč Maretto tesno pri sebi je šel po stezi, ki je vodila skozi topolov gozdje.

Njene noge so brodirale po blatu. Vetrin jima je zapiral sapo in dež jima je lil v oči. Ni bilo mogoče videti niti metra daleč in le v svetlobi bliskov je mogel Kent videti pot. Ob njihovi svetlobi je tudi videl, da sta prišla k pobočju, ki vodi k reki. Tla so bila spolzka, posajena s kamenjem in koreninami, ki so molele iz tal.

„Slovenčeva“ športna posvetovalnica

»Jaz sem Ladas!« — Vaše pismo, v katerem mi pišete o fantičkih s papirnatimi predpasniki in z lovorjovim vencem na glavi, sem prebral z velikim zanimanjem. Ko ste jih vprašali, kaj počenjajo, so vam povedali, da se igrajo stare olimpijske igre, in so vam pokazali tudi tekača Ladasa. Zgodba iz »Domoljuba« (menda je izšla pod naslovom »Tekoč Ladas in njegov suženj«), ki je dala otrokom pobudo za novo igro, mi je znana. Strinjam se z Vami, da je zanimiva, hkrati pa tudi vzgojna. Pravite, da bi želeli več takega branja — odnosno točneje povedano: več takega vpliva na mladino, da bi bilo manj brezobzirnega nadlegovanja ljudi na ulicah in manj surove razposajenosti. Ampak reči vam moram, da je pri nas težko dobiti športno čtivo, ki bi bilo še kaj več kot razpravljanje o golih, porazih in zmagah. Večina ljudi, ki pišejo, pozna samo prirodo, pa borbo človeka za obstanek in srečo. Sočna rast otroka, njih zorenje in veselje in zdravje je nekaj, kar je v književnosti sploh redko. Še redkejši pa so opisi športnega življenja, ki bi imeli literarno vrednost in ki bi budili pri najmlajših domisljivo, pri starejših otrocih ljubezen do zdravega športnega udejstvovanja. Tako je v književnosti, nič bolje pa ni s plesi ali s petjem. Nimamo otroških »rejev«, ki bi jih plesali in igrali na tratah, zanemarili pa smo tudi negovanje veselega in saljivega otroškega petja. Med starši, pa tudi med učitelstvom jih je mnogo, ki bi radi nudili otrokom tudi tovrstnega kruha, težko pa je s primernim gradivom. Gotovo pa je, da ga še nekaj živi med ljudstvom. Le-to bi morali poklicani ljudje odkriti, zbrati, urediti in vrniti širšim krogom. In kjer so vrzeli, tam naj bi nastopil umetnik, ki ima srce za sočno rast otrok, in ki mu je dano

ustvarjati dela, od katerih bi najboljša kaj kmalu ponarodela. Moram zaključiti, da me ne bo odvedlo predaleč. Dali ete pobudo; za zdaj nisem mogel storiti več, kot da sem jo sprožil naprej. (S. M.)

Atletska prireditev. V zvezi s poročilom o lahkoatletskih tekmah v Celju bi radi vedeli še za uspehe, ki sta jih dosegla tekača Pieteršek in Šporn. O prvem sem bral, da je pretekel 200 metrov v 25,1 sek., špornovega imena pa ni bilo v poročilu med prvimi tremi. Če je sploh nastopil, se je najbrž slabše plasiral. (J. G.)

Gimnastika. Vprašujete, če imamo kaj domače literature, ki obravnava telovadbo brez orodja, tako imenovane pripravljalne vaje. V poštvi bi prisli dve knjižici: D. Uloga — »Gimnastika« in B. Polić »Proste vežbe kao vežbe oblikovanja«. Prvo boste dobili v javni knjižnici, ker je razprodana, drugo pa v večji knjižnici. (T. S.)

Madžari v Stockholmu. Zaradi tega nisem objavil podrobnih izidov o meddržavnem lahkoatletskem dvoboju med Madžari in Švedi v Stockholmu, ker imam pripravljen najnovejši pregled dosedanjih letošnjih rezultatov širom Evrope. Kakor je bilo pričakovati, so zmagali Švedi skoraj v vseh panogah. Madžari so dosegli samo pet zmag. Ker sem o Švedih že večkrat pisal, naj omenim nekaj pomembnejših madžarskih uspehov, ki pomenijo obenem tudi prva mesta Madžarov. Horvath je pognal disk 47,87 m daleč. Szilagyi je zmagal v teku na 10.000 m v 30 min. 16 sek. (prav dober uspeh!), v štafeti 4x100 m so bili Madžari prvi z 42,1 sek., kroglo pa je pognal Nemeth 15,32 m daleč. V vsem so zmagali Švedi, ki so dosegli 95 točk, Madžari pa 67. (A. C.)

Ponavljalni izpit iz telovadbe. Poročate mi o sinu, ki je dobil ponavljalni izpit iz telovadbe

in vprašujete, kaj sodim o tem. Vam se zdi, da ni prav, zakaj telovadba vendar ni predmet, katerega bi se morali dijaki učiti, temveč je stvar razvedrila. Drži, da se telovadbe ne učimo podobno kakor zgodovine ali matematike. Drži pa tudi, da je namen šolske telesne vzgoje v tem, da se učenec sprostijo, razvedrijo in urijo v spretnostih. Najbrž pa Vaš sin ni dobil ponavljalnega izpita zaradi tega, ker ni preskočil 1,20 m visoko, ali ker se ni mogel povzpeti na vrh plezala, pač pa je moral biti vzrok drugje. Morda je bil len, nemaren in brez vsakega stremjenja. Kolikor mi je znano, pri nas še ne zahtevajo za pozitivno oceno v telesni vzgoji zadostno izurjenost v tekih, skokih, metih, plezanju, plavanju in podobno (čeprav bi bilo kaj takega samo želeli!), pač pa zelo lahke osnove in disciplino. Načelno je torej povsem mogoče, pravilno in razumljivo, da »pade« ta ali oni tudi iz telovadbe. — Na drugi del Vašega pisma pa iz pedagoških ozirov, ne morem odgovorjati javno. (S. D.)

Tekač na 1000 m. Če hočete dobiti strokovno oceno sloga tekača, me morate opozoriti na to pred tekmami. Letošnje domače prireditve so razmeroma skromne, in jih tudi zaradi tega ne morem strokovno razčleniti, ker se atletom še ni posrečilo vzpeti se kam višje, da bi bilo tudi med občinstvom in med bralci športnih poročil kaj več zanimanja za posamezne tehnične podrobnosti. (Z. R.)

Iz jadralnega letalstva. Zanimajo Vas dosedanje najboljše uspehi jadralnega letalstva pri nas, pa tudi nekaj podrobnosti v zvezi s sinjim športom. Rekord na Blokah je postavil Marjan Krizman, ki je vztrajal v zraku nekaj čez 12 ur. Krila jadralnega letala merijo 10 do 20 m. Čim boljše je letalo, tem širša so krila. Z vprašanjem, ali je možno uporabljajoč strujo hladnega in toplega zraka kretati se z zračno jadrnico tudi globoko v dolinah, sem se obrnil na strokovnjaka, ki meni, da je to zelo težko in skoraj nemogoče. (V. S.)

Tekač Andersson in njegovi učenci

O švedskem učitelju, ki je izgubil zaupanje svojih učencev, ker ga je Haegg premagal. — V Göteborgu pričakujejo Haeggovo vrnitve in povratne tekme.

Veliki športniki bi lahko potrdili staro izkušnjo, da je v športnem življenju le malo sočutja in ljubezni. Dokler zmagujejo, skrbijo ljudje za svoje ljubljence in jih nosijo včasih kar na rokah, kadar pa so poraženi, jih komaj še poznajo. In vendar je včasih med zmago in porazom tako mala razlika! Niso redki primeri, ko odloča desetinka sekunde, drobce centimetra ali en sam dobro naperjen udarec. So navidezne malenkosti, ki odločajo med profesionalnimi tekmovalci o milijonskih zaslužkih, med amaterji pa o časti, slavi, popularnosti in o vsem lepem, kar je z zmaganjem v zvezi.

Povedano bi lahko potrdil tudi švedski učitelj Andersson. Gotovo se ga še spominjate, saj smo prav nedavno pisali o njem, da je zbrisal Haeggov svetlovni rekord v teku na 1 miljo in postavil novega s časom 4 min. 2,6 sek. Andersson je učitelj na neki srednji šoli na Švedskem. Njegovi dijaki se kajpada živo zanimajo za lahko atletiko in kritično motrijo nastope svojega učitelja. Prav dobro vedo, kako se Andersson brani, kako trenira, kako počiva in kaj dela. Od svojega učitelja ne pričakujejo samo poštvalnega dela v šoli, pač pa tudi zmagovanja na tekmah.

Ko se je lansko leto zgodilo, da ga je Haegg premagal v teku na 1500 m, so bili dijaki hudo razočarani. V športnih poročilih s Švedske beremo, da so ga v razredu tako hladno sprejeli, da mu ni preostalo drugega, kot da išče načina, da si ponovno pribori zaupanje svojih učencev. Da ga ne bi gledali po strani, in da bi jih prepričal, kako hiter je bil fant iz gozdov (lako imenujejo Gundarja Haegga), ki ga Andersson ni mogel dohiteti, je pozval dijake na nenavadno tekmo. Naročil jim je, naj sestavijo štafeto iz najboljših sprinterjev na 100 m, sam pa je bil pripravljen tekmovali z njimi v teku na 1500 m. Z veseljem so dijaki tekmo sprejeli.

Zdaj je šlo Anderssonu za biti ali ne biti. Tekel je, kolikor se ga nesle nou. In res, posrečilo se mu je, da je štafeto dijakov premagal. Zdaj so bili učenci spet na strani učitelja, v nemilosti pa je padlo onih 15 izbrancev, ki so štafeto izgubili. Andersson je imel spet lahko stališče v šoli in dijaki so si prizadevali, da bi se v njegovih predmetih čim boljše odrezali. Na tekmah, ki so se pozneje vršile, je stal ves razred kot en mož za svojim priljubljenim učiteljem.

Meseca septembra pa čaka Anderssona spet trda preizkušnja.

Kakor znano, se mudi Haegg zdaj na gostovanju v ameriških državah. Ko so mu sporočili, da je medtem postavil njegov star tekmeec nov svetlovni rekord v teku na 1 miljo (1600 m), je takoj brzojavno odgovoril, da mu čestita in da bi se rad ponovno srečal z njim. Konec avgusta se bo vrnil »kralj tekačev« v svojo domovino. Ampak tam ga čaka preizkušnja, kakršne doslej še ni preстал. Andersson je namreč postavil boljši čas od Haeggovega svetovnega rekorda, Gustavsson pa ga je izenačil. Ni torej izključeno, da bo tokrat Haegg sam drugi ali celo tretji!

Na Švedskem je izredno veliko zanimanje za športni dogodek, ko se bodo spogledali trije naj-

zmogljivejši tekači v teku na srednje proge. Haegg bo branil sloves nepremagljivega, Anderssonu pa bo šlo za to, da ga ne bo zbrisal iz zlate knjige svetovnih rekordov — in končno tudi za dobro ime pri učencih. Lahko si mislimo, kako bi bili razočarani, če bi jih pustil na cedilu, ko ni nikogar med njimi, ki bi dvomil v zmago priljubljenega učitelja. Veliko tekmo, o kateri sodijo, da bo najzanimivejši športni dogodek letošnjega leta, bodo gledali v Anderssonovem rojstnem mestu Göteborgu. Spet bodo odločali samo drobci sekunde, in spet bo dano samo enemu, da bo zmagal.

Sportni drobci

Mladinski turnir SK Marsa. Naprošajo se vsi delegati klubov, ki sodelujejo na mladinskem pokalnem turnirju SK Marsa, da se udeležijo sestanka v četrtek, 22. julija, ob 5 v prostorih Nogometne zveze.

Prvič se je zgodilo, da Branko Žizek ni bil prvi na tako imenovani traversali. Iz Milana poročajo, da je bilo veliko zanimanje za pletanje na 1852 m. Med prijavljeni so bili znani prvaki, kakor Žizek, Ognio, Signori, Ferrando in drugi. Žizek tokrat ni zmagal kakor je bilo pričakovati, in tudi ni bil drugi ali tretji. V Gazzetti dello Sport čitamo, da se je precej časa izdrževal v medsebojni borbi s Signorijem, nazadnje pa je odstopil. Sodijo, da tokrat ni bil dočela zdrav. Tudi Signori je popustil pred ciljem in tako je zmagal Ognio s časom 17 min. 33,2 sek.

Na konjskih dirkah za veliko nagrado v Berlinu je spet zmagal triletni Ticino. Doslej je zaslužil svojemu gospodarju že lepo premoženje, zadnje nedeljo pa mu je prinesla zmaga spet novih 50.000 mark. Dirka se je vršila na 2400 m dolgi progi.

Iz Kopenhagena poročajo o mednarodnem atletskem dvoboju med Švedi in Danci. Pred nekaj dnevi so Švedi premagali Madžare, zdaj pa še Dance. Razmerje točk znaša 131:72. V Kopenhagenu sta padli na tem dvoboju tudi dve znanjki, ki pomenita izboljšanje letošnjih evropskih rezultatov. Gre najprej za Sörensenovo zmago (Danska) v teku na 800 m s časom 1 min. 50,4 sek. in za Axelssonov uspeh v trosoku 14,93 m.

Nihče je ni opazil. Sedaj pa kar urno kačo v posteljo in pritepena princeska bo mrtva! »Le čakaj, ti tatca mojega imena in imetja!« je kričnila Marjetica.

Mala sanjska princeska pa je medtem nič hudega sluteč skakljala s svojo srnico po hodnikih; grad je odmeval od njenega srebrnega smeha.

KINO UNION 22-21

Kako čudovita so pota ljubezni — nam prikazuje napet in zanimiv film

»Na Antilih«

Olga Čehova in Karl Ludwig Diehl

PREDSTAVE ob 16.30, 18.30 in ob 20.30

KINO SLOGA 27-30

Mnogo zabavno napetih prizorov v filmu

»Vražje dekle«

V glavni vlogi živahna Lili Murati in nepozabljeni Antal Pager

Predstave ob delavnikih razen srede: ob 14, 16, 18 in 20. Ob sredah samo ob 14, 16 in 18.

KINO MATICA 22-41

Priljubljena in lepa Katalin Karady v filmu madžarske produkcije

»Ne vprašuj, kaj sem bila«

Moderna socialna vsebina z romantično ljubezensko zgodbo in prijetnimi pevskimi vlogi.

PREDSTAVE ob 16, 18.30 in ob 20.30. ur!

Drugo obdobje bojev na Siciliji

»Začenja se prava kritična doba za Angleže in Amerikance,« pravijo v Berlinu

Na pristojnih mestih v Berlinu izpovedujejo, da je prvo obdobje vojaških nastopov na Siciliji končano in da se zdaj začenja prava kritična doba za Angleže in Amerikance, ki so se znašli pred najtežavnim vprašanjem, kako razširiti in utrditi tistega, kakor ozemlja na vzhodni in južni obali otoka in kako se braniti pred italijanskimi in nemškimi silami, razmečenimi na tistih krajih, ki so najbolj prikladni za ofenzivni protinapad.

Dve ugotovitvi

Z vojaškega stališča morajo Angleži in Amerikanci zdaj rešiti vprašanje, kako z novimi četami in novim vojnim materialom okrepiti izkrčevališča ter istočasno zagotoviti oskrbovalno službo v ne ravno preveč ugodnih okoliščinah, dočim imajo branilci že zanesljiva oporišča, oskrbovalno službo pa urejeno. Zato se mi zdi verjetno, da smo tik pred silovitimi spopadi, v katerih bodo italijanske in nemške čete brez dvoma v dokaj boljšem položaju kakor pa nasprotnikove čete, ki so se bile izkrčale.

Vendar ne izključujemo možnosti, da se boj razširi tudi še na druga področja na Sredozemlju. Na istih pristojnih berlinskih mestih vztrajajo pri naslednjih dveh ugotovitvah:

1. Angležem in Amerikancem se je z uporabo močnih kopenskih, pomorskih in letalskih sil sicer posrečilo, izkrcati se na nekaterih točkah Sicilije, toda njihovi začetni uspehi so zelo majhni.

2. Vojaškega položaja na Siciliji po izkrcanju ne smemo vrednotiti v tem smislu, češ da se je sovražniku s tem res posrečilo upostaviti 180 km dolgo bojno črto, kakor bi rada dovedovala poročila iz ameriškega tiska, ki imajo očitno samo propagandni namen, pač pa samo, da je sovražniku uspelo zavzeti nekaj postojank, s katerih zdaj skuša prodreti v notranjost otoka.

Toda v tem drugem vojnem razdobju bo treba računati z organiziranim in odločnim odporom branilcev, ki se jim je že posrečilo zabiti se v zemljo ob obali.

Pod pritiskom Moskve

Zastopnik z Wilhemstrasse je pripomnil, da je po zanesljivih poročilih prišlo do izkrcanja na Siciliji na pritisk Kremlja in da so ga vpriporili premaglo, t. i., še preden so bile končane vse priprave za tako tvegano stvar. V resnici se je obrambnim četam že posrečilo znatno omejiti obseg prvih zasedb ter na nekaterih točkah celo vrči Angleže in Amerikance nazaj na obalo, kjer se morejo vzdrževati samo že po zaslugi brodoma.

Petom dajejo velikega poudarka tudi hudim izgubam, ki jih je utrpela nasprotnikova voja mornarica in prevozno ladjeve, čigar velika večina je bila močno poškodovana.

Ne prikrivajo domneve, da se utegnejo obrambni boji za nekaj časa zavleči, zakaj treba je računati, pravijo, z nasprotnikovimi prizadevanji, da bi na vsak način dosegel uspeh pri svojem nastopu, računati pa je tudi treba s številom vojaštva in količinami vojnega materiala, ki ga ima na razpolago. Napadalec ima očitno namen, pravijo na istih berlinskih mestih, zasesti drugo za drugim vsa pristanišča ob sicilski obali in s tem nekako ožromiti črnamo v notranjosti otoka. Toda tudi londonski vojaški kritiki opozarjajo javnost, naj si ne dela prenaplo kakšnih zaključkov ter napovedujejo trde boje in tudi neizogibne neuspehe. V Berlinu pa poudarjajo med drugim tudi da celo poročila iz nasprotnikovega tiska govorijo o močnem odporu italijanskih in nemških čet.